

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2021/820 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 20ής Μαΐου 2021

σχετικά με το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΤ) 2021-2027: τόνωση του ταλέντου και της ικανότητας για καινοτομία της Ευρώπης, και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1312/2013/ΕΕ

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 173 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (1),

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία (2),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/819 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (3) και ιδίως το άρθρο 4 προβλέπουν την έγκριση στρατηγικού θεματολογίου καινοτομίας (ΣΘΚ).
- (2) Το ΣΘΚ θα πρέπει να καθορίζει τους τομείς προτεραιότητας και τη στρατηγική για το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας («ΕΙΤ») για την οικεία επταετή περίοδο σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (4), να καθορίζει τις βασικές δράσεις του ΕΙΤ και να περιλαμβάνει αξιολόγηση του αναμενόμενου κοινωνικού, οικονομικού και περιβαλλοντικού αντικτύπου του ΕΙΤ, των δραστηριοτήτων του ευαισθητοποιήσης και της ικανότητάς του να παράγει τη βέλτιστη προστιθέμενη αξία καινοτομίας. Στο ΣΘΚ θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα της συνεχούς παρακολούθησης και της περιοδικής ανεξάρτητης αξιολόγησης του ΕΙΤ.
- (3) Το ΣΘΚ θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τον στρατηγικό σχεδιασμό του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» - του προγράμματος πλαισίου έρευνας και καινοτομίας (Ορίζων Ευρώπη), που θεσπίζεται με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695, να καθιερώνει και να προωθεί κατάλληλες συνέργειες και συμπληρωματικότητες μεταξύ δραστηριοτήτων του ΕΙΤ και άλλων σχετικών ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών, μέσων και προγραμμάτων και να διασφαλίζει τη συνεκτικότητα με τις προτεραιότητες και τις δεσμεύσεις της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αναφέρονται στις ανακοινώσεις της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 2019 σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, της 27ης Μαΐου 2020 με τίτλο «Ο προϋπολογισμός της ΕΕ τροφοδοτεί το σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη» («Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη»), της 19ης Φεβρουαρίου 2020 σχετικά με μια ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα, της 10ης Μαρτίου 2020 σχετικά με μια στρατηγική για τις ΜΜΕ με στόχο μια βιώσιμη και ψηφιακή Ευρώπη και της 10ης Μαρτίου 2020 σχετικά με μια νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη και εκείνων που σχετίζονται με την επίτευξη της στρατηγικής αυτονομίας της Ευρώπης, με παράλληλη διατήρηση μιας ανοικτής οικονομίας.
- (4) Το ΣΘΚ θα πρέπει να περιλαμβάνει εκτίμηση των δημοσιονομικών αναγκών και πηγών για τις μελλοντικές δραστηριότητες του ΕΙΤ. Θα πρέπει επίσης να περιέχει ενδεικτικό χρηματοοικονομικό σχέδιο που καλύπτει την περίοδο του οικείου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ).

(1) ΕΕ C 47 της 11.2.2020, σ. 69.

(2) Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 27ης Απριλίου 2021 (δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 10ης Μαΐου 2021.

(3) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/819 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (βλέπε σελίδα 61 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

(4) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/695 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέπιση του προγράμματος-πλαίσου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 (ΕΕ L 170 της 12.5.2021, σ. 1).

- (5) Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχεια των δραστηριοτήτων του ΕΙΤ και των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695, η παρούσα απόφαση θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ επειγόντως, με αναδρομική εφαρμογή από 1ης Ιανουαρίου 2021.
- (6) Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας απόφασης δεν μπορούν να επιτευχθούν ικανοποιητικά από τα κράτη μέλη, μπορούν όμως, εξαιτίας της κλίμακας και του υπερεθνικού χαρακτήρα τους, να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση δύναται να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας όπως διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα απόφαση δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- (7) Η απόφαση αριθ. 1312/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾ θα πρέπει να καταργηθεί,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Εγκρίνεται το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας για την περίοδο από το 2021 έως το 2027 (ΣΘΚ 2021-2027), όπως αυτό παρατίθεται στο παράρτημα.

Άρθρο 2

Το ΣΘΚ 2021-2027 εφαρμόζεται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/819

Άρθρο 3

Η απόφαση αριθ. 1312/2013/ΕΕ καταργείται με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
Εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Βρυξέλλες, 20 Μαΐου 2021.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος
D. M. SASSOLI

Για το Συμβούλιο
Η Πρόεδρος
A. P. ZACARIAS

⁽²⁾ Απόφαση αριθ. 1312/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΤ): η συνεισφορά του ΕΙΤ σε μια πιο καινοτόμο Ευρώπη (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 892).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021 ΕΩΣ 2027**

Πίνακας περιεχομένων

1.	Εισαγωγή	94
1.1.	Ιστορικό	94
1.2.	Βασικές προκλήσεις	95
1.3.	Ρόλος στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»	97
2.	Άνοδος του πήχη: Στρατηγική και στόχοι του ΕΙΤ για την περίοδο 2021-2027	98
3.	Τόνωση του ταλέντου και της ικανότητας για καινοτομία της Ευρώπης: Βασικές δράσεις	98
3.1.	Στήριξη για τις υπάρχουσες ΚΓΚ	98
3.2.	Ενίσχυση του περιφερειακού αντικτύπου των ΚΓΚ	99
3.3.	Δρομολόγηση νέων ΚΓΚ	100
3.4.	Στήριξη των ικανοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	101
3.5.	Εγκάρσιες δραστηριότητες του ΕΙΤ	102
3.5.1.	Επικοινωνία και διάδοση	102
3.5.2.	Εντοπισμός και ανταλλαγή ορθών πρακτικών με συμφεροντούχους	103
3.5.3.	Διεθνής συνεργασία και δραστηριότητες παγκόσμιας εμβέλειας	103
3.6.	Εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας: τρόπος λειτουργίας	104
3.6.1.	Επιχειρησιακό μοντέλο των ΚΓΚ	104
3.6.2.	Μοντέλο χρηματοδότησης των ΚΓΚ	105
3.6.3.	Μείωση του διοικητικού φόρτου	106
3.6.4.	Σχέση του ΕΙΤ με τις ΚΓΚ μετά τη λήξη της συμφωνίας εταιρικής σχέσης	106
3.7.	Συνέργειες και συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα της Ένωσης	106
4.	Αντιμετώπιση της κρίσης που προκλήθηκε από την επιδημική έκρηξη της COVID-19	108
5.	Πόροι	108
5.1.	Ανάγκες προϋπολογισμού	108
5.2.	Αντίκτυπος (παρακολούθηση και αξιολόγηση)	109
5.2.1.	Υποβολή εκθέσεων και παρακολούθηση	109
5.2.2.	Αξιολόγηση, ενδιάμεση επανεξέταση και συνολική αξιολόγηση	111
	Προσάρτημα 1	112
	Προσάρτημα 2	115

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας καθορίζει τους τομείς προτεραιότητας και τη στρατηγική του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΤ) για την περίοδο 2021-2027 (ΣΘΚ 2021-2027). Καθορίζει τους στόχους, τις βασικές δράσεις, τον τρόπο λειτουργίας, τα αναμενόμενα αποτελέσματα και τον αντίκτυπο του ΕΙΤ, καθώς και μια εκτίμηση των απαιτούμενων πόρων. Το ΣΘΚ 2021-2027 διασφαλίζει την αναγκαία συνεκτικότητα του ΕΙΤ με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».

Το ΣΘΚ 2021-2027 βασίζεται σε εκτίμηση επιπτώσεων που διενέργησε η Επιτροπή. Λαμβάνει υπόψη το σχέδιο ΣΘΚ που καταρτίστηκε από το ΕΙΤ και υποβλήθηκε στην Επιτροπή στις 20 Δεκεμβρίου 2017, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 294/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾. Επίσης, αποτυπώνει τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695 και, ειδικότερα, τον βασικό ρόλο του ΕΙΤ στο πλαίσιο του πυλώνα III «Καινοτόμος Ευρώπη» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και τη συμβολή του στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων και κοινωνικών προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων των στόχων και των δεσμεύσεων που έχουν καθοριστεί σχετικά με το κλίμα και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και τον πυλώνα I «Επιστήμη Αριστείας» και τον πυλώνα II «Παγκόσμιες Προκλήσεις και Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Ανταγωνιστικότητα» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Το ΣΘΚ 2021-2027 εδράζεται στα διδάγματα που αποκομίστηκαν κατά τα προηγούμενα έτη λειτουργίας του ΕΙΤ και στα αποτελέσματα μιας ευρείας διαδικασίας διαβούλευσης με τους βασικούς συμφεροντούχους.

Το ΣΘΚ 2021-2027 λαμβάνει υπόψη τον στρατηγικό σχεδιασμό του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», έτσι ώστε να διασφαλιστούν η συνεκτικότητα με τις δραστηριότητες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», καθώς και συνέργειες με άλλα σχετικά προγράμματα της Ένωσης και η συνεκτικότητα με τις προτεραιότητες και τις δεσμεύσεις της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, το σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη, την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα, τη στρατηγική για τις ΜΜΕ με στόχο μια βιώσιμη και ψηφιακή Ευρώπη και τη νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη και εκείνων που σχετίζονται με την επίτευξη της στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης, με παράλληλη διατήρηση μιας ανοικτής οικονομίας. Επιπλέον, συμβάλλει στην αντιμετώπιση παγκόσμιων και κοινωνικών προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ με βάση τις αρχές της συμφωνίας του Παρισιού που εγκρίθηκε στο πλαίσιο της σύμβασης-πλαίσιου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή⁽²⁾, και στην επίτευξη μιας οικονομίας μηδενικού ισοζυγίου εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου το αργότερο έως το 2050. Στόχος του επίσης είναι να ενισχυθούν η συμπληρωματικότητα και οι συνέργειες μεταξύ των δραστηριοτήτων του ΕΙΤ και των εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων και προτεραιοτήτων χρηματοδότησης.

1.1. Ιστορικό

Το ΕΙΤ ιδρύθηκε το 2008 για να συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας και της ανταγωνιστικότητας, ενισχύοντας την ικανότητα της Ένωσης και των κρατών μελών για καινοτομία. Υπήρξε πρωτοπόρο στην ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας («τριγώνο της γνώσης»), ενώ παράλληλα έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στα επιχειρηματικά χαρίσματα, τη δημιουργία επιχειρήσεων και τις δεξιότητες καινοτομίας.

Από τη σύστασή του έως σήμερα, το ΕΙΤ έχει καθιερωθεί σταδιακά ως ένα μοναδικό μέσο για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων μέσω της ολοκλήρωσης του τριγώνου της γνώσης. Το ΕΙΤ λειτουργεί κυρίως μέσω των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ)⁽³⁾. Την παρούσα στιγμή υπάρχουν οχτώ ΚΓΚ που δραστηριοποιούνται στους τομείς της κλιματικής αλλαγής, του ψηφιακού μετασχηματισμού, της ενέργειας, των τροφίμων, της υγείας, των πρώτων υλών, της αστικής κινητικότητας και της μεταποίησης προστιθέμενης αξίας.

Η κάθε ΚΓΚ οργανώνεται μέχρι στιγμής στο πλαίσιο πέντε έως δέκα κέντρων συστέγασης (ΚΣ)⁽⁴⁾, που προορίζονται να λειτουργούν ως γεωγραφικοί κόμβοι, οι οποίοι παρέχουν επίσης φυσικό χώρο για τοπική αλληλεπίδραση εντός του οικοσυστήματος καινοτομίας και για την πρακτική ολοκλήρωση του τριγώνου της γνώσης. Η οργάνωση και η διάρθρωση των ΚΣ υπαγορεύεται από το σχετικό εθνικό και περιφερειακό πλαίσιο στον τομέα της καινοτομίας και βασίζεται σε ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο υφιστάμενων εργαστηρίων, γραφείων ή πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων ενός εταιρίου των ΚΓΚ.

Οι ΚΓΚ έχουν σκοπό τη διαχείριση χαρτοφυλακίων δραστηριοτήτων του τριγώνου της γνώσης μέσω:

- α) δραστηριοτήτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με ισχυρές συνιστώσες επιχειρηματικότητας για την κατάρτιση της επόμενης γενιάς ταλέντων, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού και της εφαρμογής προγραμμάτων, ιδίως σε επίπεδο μεταπτυχιακού και διδακτορικού διπλώματος, στα οποία απονέμεται το σήμα ΕΙΤ, δηλαδή σφραγίδα ποιότητας που απονέμεται από το ΕΙΤ σε εκπαιδευτικά προγράμματα ΚΓΚ τα οποία συμμορφώνονται με συγκεκριμένα ποιοτικά κριτήρια όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την επιχειρηματική εκπαίδευση και τα καινοτόμα προγράμματα «μάθησης μέσω της εφαρμογής στην πράξη», δεδομένου ότι το εκπαιδευτικό θεματολόγιο του ΕΙΤ έχει καθοριστική σημασία για την ανάπτυξη φορέων καινοτομίας υψηλής επιχειρηματικότητας και εξειδίκευσης, εξ ου και η σημασία των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων με στόχο την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και των ψηφιακών δεξιοτήτων και την επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε μια προοπτική διά βίου μάθησης.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 294/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2008, για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΕ L 97 της 9.4.2008, σ. 1).

⁽²⁾ ΕΕ L 282 της 19.10.2016, σ. 4.

⁽³⁾ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

⁽⁴⁾ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 3) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

- β) δραστηριοτήτων που στηρίζουν την έρευνα και την καινοτομία για την ανάπτυξη καινοτόμων και βιώσιμων προϊόντων, διαδικασιών, τεχνολογιών, υπηρεσιών και μη τεχνολογικών λύσεων που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες επιχειρηματικές ευκαιρίες ή σε συγκεκριμένους κοινωνικούς στόχους·
- γ) δραστηριοτήτων δημιουργίας και στήριξης επιχειρήσεων, όπως προγράμματα επιτάχυνσης που θα βοηθούν τους επιχειρηματίες να μετατρέπουν τις ιδέες τους σε επιτυχημένα εγχειρήματα και θα επιταχύνουν τη διαδικασία μεγέθυνσης και ανάπτυξης.

Το ΕΙΤ ξεχωρίζει από άλλα μέσα καινοτομίας χάρη στην έμφαση που δίνει στις παγκόσμιες και κοινωνιακές προκλήσεις μέσω της ολοκλήρωσης του τριγώνου της γνώσης, ενσωματώνοντας δραστηριότητες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην αλυσίδα αξίας της καινοτομίας.

Η προσέγγιση του ΕΙΤ συμβάλλει στην ανάπτυξη της ανθεκτικότητας, στην αύξηση της βιωσιμότητας και στην πραγματοποίηση επαγγελματικών και ανατρεπτικών καινοτομιών, προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι αδυναμίες της αγοράς, να βοηθηθεί ο μετασχηματισμός των οικονομικών κλάδων και να υποστηριχτεί η δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων, τεχνολογιών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Το ΕΙΤ επιτρέπει τη δημιουργία μακροπρόθεσμων επιχειρηματικών στρατηγικών για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων και συμβάλλει στη δημιουργία συνθηκών πλαισίου που είναι απαραίτητες για να αναπτυχθεί ένα εύρυθμο οικοσύστημα καινοτομίας και για να ευδοκιμήσει η καινοτομία. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/819 προβλέπει τον στόχο να καταστούν οι ΚΓΚ οικονομικά βιώσιμες ⁽⁵⁾, ο οποίος αποτελεί ένα μοναδικό χαρακτηριστικό που αποσκοπεί στη δημιουργία επιχειρήσεων και την καινοτομία με γνώμονα τα αποτελέσματα. Στο πλαίσιο αυτό, οι ΚΓΚ πρέπει να αναπτύξουν και να εφαρμόζουν στρατηγικές για τη δημιουργία εσόδων, προκειμένου να διατηρήσουν το οικοσύστημα καινοτομίας τους και τις δραστηριότητες του τριγώνου της γνώσης πέραν της περιόδου που καλύπτουν οι συμφωνίες επιχορήγησής τους.

Το ΕΙΤ παρέχει, ως εκ τούτου, μια δυναμική πλατφόρμα για τη δρομολόγηση, την επέκταση, την παρακολούθηση και τη στήριξη ΚΓΚ με ισχυρά αποτελέσματα δικτύωσης και θετικές δευτερογενείς συνέπειες. Οι ΚΓΚ του πρώτου κύματος (ΕΙΤ Digital, ΕΙΤ Climate-KIC και ΕΙΤ InnoEnergy), που δρομολογήθηκαν το 2009, έχουν θεμελιωθεί και ωριμάσει, και μετά το 2024 θα λήξουν οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης τους, σύμφωνα με τη μέγιστη διάρκεια επιχορήγησής τους. Παράλληλα ωριμάζουν η δεύτερη και η τρίτη γενιά ΚΓΚ [ΕΙΤ Health και ΕΙΤ Raw Materials (δρομολογήθηκαν το 2014) και ΕΙΤ Food (δρομολογήθηκε το 2016)]. Οι ΚΓΚ ΕΙΤ Urban Mobility και ΕΙΤ Manufacturing δρομολογήθηκαν αμφότερες τον Δεκέμβριο του 2018 και ξεκίνησαν τη λειτουργία τους το 2019.

Έως το 2019 πάνω από 600 επιχειρήσεις, 250 ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΤΕ) ⁽⁶⁾, 200 ερευνητικοί οργανισμοί ⁽⁷⁾ και περισσότερες από 50 οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και αρχές συμμετείχαν στις οκτώ ΚΓΚ.

Υπό το πρίσμα των συνεχιζόμενων περιφερειακών ανισοτήτων στην Ευρώπη όσον αφορά τις επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας, το ΕΙΤ δρομολόγησε ένα περιφερειακό σχέδιο καινοτομίας (ΠΣΚ) ⁽⁸⁾ το 2014 για να διευρύνει την περιφερειακή εμβέλεια του στις χώρες με περιορισμένες και μέτριες επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας. Μέσω του σχεδίου αυτού, το ΕΙΤ επέκτεινε τις δραστηριότητές του σε ολόκληρη την Ευρώπη και προσφέρει ευκαιρίες σε χώρες (και σε περιφέρειες των χωρών αυτών) με περιορισμένες και μέτριες επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας, σύμφωνα με την κατάταξη του ευρωπαϊκού πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία (EIS), ώστε να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες του τριγώνου της γνώσης στο πλαίσιο μιας κοινότητας ΚΓΚ.

Το ΕΙΤ μπόρεσε να παραμείνει ευέλικτο και να διαμορφώσει τις αρχές και τους κανόνες διακυβέρνησης για την επιτυχή διαχείριση των ΚΓΚ εντός του συνολικού πλαισίου του προγράμματος «Ορίζων 2020» που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁹⁾, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 294/2008. Η επιχειρησιακή του ανεξαρτησία του επέτρεψε να δοκιμάσει και να εφαρμόσει αποτελεσματικά σειρά νεωτερισμών στη διαχείριση των δικαιούχων του, όπως ένας ανταγωνιστικός χρηματοδοτικός μηχανισμός, στόχοι οικονομικής βιωσιμότητας και ειδικοί βασικοί δείκτες επιδόσεων.

1.2. Βασικές προκλήσεις

Τα τελευταία χρόνια έχει επιταχυνθεί δραματικά ο ρυθμός της καινοτομίας. Η καινοτομία μετασχηματίζει τους οικονομικούς τομείς, φέρνοντας ανατροπές σε υπάρχουσες επιχειρηματικές δραστηριότητες αλλά και δημιουργώντας πρωτοφανείς ευκαιρίες. Εν μέσω της αναδιάρθρωσης της παγκόσμιας οικονομικής τάξης και της αυξημένης έντασης του παγκόσμιου ανταγωνισμού, η Ένωση πρέπει, μεταξύ άλλων, να αξιοποιήσει όλα τα talέντα, να ενισχύσει τη συμμετοχή των γυναικών και να προαγάγει την ταχεία μεταφορά των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας στην αγορά και την κοινωνία, με στόχο να ενισχυθεί η ικανότητα καινοτομίας στο σύνολο της Ένωσης. Ο συνεργατικός

⁽⁵⁾ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 16) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

⁽⁶⁾ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 7) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

⁽⁷⁾ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 6) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

⁽⁸⁾ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 10) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819, και στο τμήμα 3.2 του παρόντος παραρτήματος.

⁽⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαίσου «Ορίζων 2020» για την έρευνα και την καινοτομία (2014-2020) και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1982/2006/ΕΚ (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 104).

σχεδιασμός, η συνεργασία και η συνδημιουργία μεταξύ επιστημονικών κλάδων και μεταξύ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των επιχειρήσεων και της έρευνας δεν ήταν ποτέ τόσο σημαντικά για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων που αφορούν την κλιματική αλλαγή, την απώλεια της βιοποικιλότητας και τη μη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, τον ψηφιακό και κοινωνικό μετασχηματισμό, τις δημογραφικές μεταβολές και το μέλλον της υγειονομικής περιθαλψής και των τροφίμων.

Πρώτον, η εξάπλωση της νόσου COVID-19 είχε σημαντικό αντίκτυπο στις οικονομίες και τις κοινωνίες μας, διαταράσσοντας τις οικονομικές δραστηριότητες και επηρεάζοντας τα συστήματα υγειονομικής περιθαλψής, τις θέσεις εργασίας και την ευημερία. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κρίση, απαιτείται συνδυασμός βραχυπρόθεσμων και μελλοντοστρεφών μέτρων, ώστε να εξασφαλιστούν η άμεση στήριξη των οικονομιών και των συμφεροντούχων, αλλά και οι απαραίτητες συνθήκες για την ανάκαμψη.

Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που σχετίζονται με την κρίση, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, προκειμένου να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ όλων των συμφεροντούχων, καθώς και να υποστηριχθούν η ανάπτυξη και η εφαρμογή λύσεων για την άμβλυνση των επιπτώσεων των κρίσεων στην κοινωνία. Ταυτόχρονα, τα προγράμματα που στηρίζουν την καινοτομία, τη δημιουργία και την αναβάθμιση επιχειρήσεων, τις επιχειρηματικές δεξιότητες και τις δεξιότητες καινοτομίας είναι κείρας σημασίας για να τεθεί η οικονομία της Ένωσης στη σωστή τροχιά και να προωθηθεί η ταχεία ανάκαμψη.

Έχει αποδειχθεί ότι τα ισχυρότερα οικοσυστήματα καινοτομίας ανταποκρίνονται ταχύτερα και αποφασιστικότερα στις κρίσεις. Προκειμένου να επιταχυνθεί η ανάκαμψη και να καταστεί δυνατή η αντιμετώπιση μελλοντικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, χρειάζονται επενδύσεις για τη βελτίωση των ικανοτήτων συντονισμού στο πλαίσιο των οικοσυστημάτων καινοτομίας, με στόχο να ενισχυθούν η ανθεκτικότητα και η ικανότητα ανταπόκρισής τους, ώστε να είναι σε θέση να παρέχουν γρήγορα τις αναγκαίες λύσεις.

Μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, όλες οι ΚΓΚ πρέπει να προσαρμοστούν στις επιπτώσεις του κλιδωνισμού και να καταστούν ευκίνητες και ευέλικτες, ώστε να εντοπίζονται νέες ευκαιρίες και να τις επιδιώκουν. Χάρη στην «τοποκεντρική» προσέγγισή τους, μέσω των ΚΣ και των κόμβων του ΠΣΚ ⁽¹⁰⁾ σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι ΚΓΚ συμβάλλουν στην ενίσχυση των τοπικών οικοσυστημάτων καινοτομίας, μεταξύ άλλων με την προώθηση της στενότερης αλληλεπίδρασης μεταξύ των φορέων του τριγώνου της γνώσης, και της βελτίωσης του συντονισμού των σχέσεων με τα χρηματοπιστωτικά και δημόσια ιδρύματα, καθώς και με τους πολίτες.

Δεύτερον, οι σημερινές κοινωνίες και οικονομίες αναπτύσσονται ολοένα και περισσότερο χάρη στις δεξιότητες και τις ικανότητες των ατόμων και των οργανώσεων να μετατρέπουν τις ιδέες σε καινοτόμα προϊόντα, διαδικασίες, υπηρεσίες, επιχειρήσεις και κοινωνικά πρότυπα. Η καινοτομία, η επιχειρηματική νοοτροπία, η υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων από την αγορά και η αύξηση των επενδύσεων στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία είναι καταλυτικής σημασίας προκειμένου η Ένωση να ολοκληρώσει με επιτυχία τη μετάβασή της σε μια ανταγωνιστική, ψηφιακή, κλιματικά ουδέτερη και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία. Είναι απόλυτη ανάγκη να ενισχυθούν περαιτέρω η συνεργασία μεταξύ διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και η διεπιστημονική μάθηση, καθώς και η ικανότητα καινοτομίας των ΙΤΕ στο σύνολο της Ένωσης. Το ΕΙΤ βρίσκεται σε μοναδική θέση για να καλύψει την ανάγκη αυτή στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Τρίτον, η φυσική εγγύτητα αποτελεί έναν από τους καθοριστικούς παράγοντες για την προώθηση της καινοτομίας. Οι πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην ανάπτυξη των δικτύων καινοτομίας και οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες για τη στήριξη της δημιουργίας, της διάδοσης και της μεταφοράς γνώσεων παίζουν κομβικό ρόλο για την προώθηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, ερευνητικών οργανισμών, επιχειρήσεων, δημόσιων αρχών και ιδιωτών. Παρόλα αυτά, οι επιδόσεις έρευνας και καινοτομίας διαφέρουν σημαντικά στο εσωτερικό της Ένωσης, όπως αντικατοπτρίζεται στον ετήσιο ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία. Έχει καταλυτική σημασία η καινοτομία να είναι απαλλαγμένη από αποκλεισμούς και να έχει τις ρίζες της σε τοπικό επίπεδο, με ιδιαίτερη προσοχή στην αυξημένη συμμετοχή των ΜΜΕ και των οργανώσεων του τριτογενούς τομέα. Οι δραστηριότητες του ΕΙΤ είναι οι πλέον κατάλληλες ώστε να συμβάλουν στην ενίσχυση των τοπικών οικοσυστημάτων καινοτομίας με μια ισχυρή ευρωπαϊκή διάσταση και να παράσχουν νέα πρότυπα για μια βιώσιμη οικονομία. Οι δραστηριότητες του ΕΙΤ και των ΚΓΚ δεν έχουν ακόμη συνδεθεί σε αυξημένο βαθμό με περιφερειακές στρατηγικές και στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης ⁽¹¹⁾.

Τέταρτον, για να εξασφαλιστεί ο δυναμισμός των οικοσυστημάτων καινοτομίας απαιτείται ένας συνδυασμός γνώσης, επενδύσεων, υποδομών και ταλέντου. Πρέπει να δημιουργηθούν οι συνθήκες-πλαίσιο για τη συνεργασία μεταξύ των παραγόντων της ευρωπαϊκής έρευνας, της εκπαίδευσης και της καινοτομίας σε συνδυασμό με ισχυρές συνέργειες για να εξασφαλιστεί η κατάλληλη και αποδοτική επένδυση πεπερασμένων πόρων και να κινητοποιηθούν άλλες πηγές χρηματοδότησης με στόχο την επίτευξη οικονομικής βιωσιμότητας. Η ενίσχυση της ολοκλήρωσης του τριγώνου της γνώσης μέσω των ΚΓΚ, μεταξύ άλλων μέσω της συμμετοχής νέων εταίρων σε άλλους τομείς, χώρες και περιφέρειες, είναι ένας δοκιμασμένος τρόπος για την προώθηση ενός περιβάλλοντος που θα ενθαρρύνει την καινοτομία και αποτελεί κατευθυντήριο στόχο του ΕΙΤ.

⁽¹⁰⁾ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 4) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

⁽¹¹⁾ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

1.3. Ρόλος στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»

Στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695, η Επιτροπή ανέλαβε την αταλάντευτη δέσμευση να ενισχύσει το δυναμικό καινοτομίας της Ευρώπης, έτσι ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί σε μελλοντικές προκλήσεις. Ο διακριτός ρόλος του ΕΙΤ για την προώθηση της καινοτομίας, καθώς φέρνει σε επαφή τις επιχειρήσεις, τους εκπαιδευτικούς και τους ερευνητικούς φορείς, τις δημόσιες αρχές και την κοινωνία των πολιτών, ενισχύεται χάρη στη θέση που κατέχει εντός του πυλώνα III «Καινοτόμος Ευρώπη» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/695 αντικατοπτρίζει την αυξανόμενη φιλοδοξία της Ένωσης για καινοτομία και την ανάγκη επίτευξης αυτής της φιλοδοξίας.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» αποσκοπεί στη διασφάλιση της συνοχής μεταξύ των δραστηριοτήτων του ΕΙΤ και άλλων δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695. Το ΕΙΤ συμβάλλει στη διαδικασία στρατηγικού συντονισμού για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις. Το ΕΙΤ συνεχίζει να συνεργάζεται στενά με άλλους φορείς υλοποίησης του πυλώνα III «Καινοτόμος Ευρώπη» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να συμβάλει στη δημιουργία μιας «υπηρεσίας μίας στάσης» για την καινοτομία.

Το ΕΙΤ συνεχίζει να ενισχύει τα οικοσυστήματα καινοτομίας που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων προωθώντας την ολοκλήρωση του τριγώνου της γνώσης στους θεματικούς τομείς δραστηριότητας των ΚΓΚ.

Απαιτούνται ισχυρές συνέργειες, μεταξύ άλλων μέσω της συνεργασίας σε επίπεδο διακυβέρνησης, μεταξύ των φορέων υλοποίησης του πυλώνα III «Καινοτόμος Ευρώπη» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Το ΕΙΤ και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΕΣΚ) θα διεξάγουν συμπληρωματικές δραστηριότητες με σκοπό τον εξορθολογισμό της στήριξης που παρέχεται σε καινοτόμες επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων με υπηρεσίες για την επιτάχυνση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και κατάρτιση.

Το ΕΣΚ μπορεί να βοηθήσει τις νεοφυείς επιχειρήσεις που στηρίζονται από τις ΚΓΚ και διαθέτουν υψηλό δυναμικό ανάπτυξης ώστε να επεκταθούν με γοργούς ρυθμούς. Συγκεκριμένα, οι πλέον καινοτόμες επιχειρήσεις που λαμβάνουν στήριξη από τις ΚΓΚ μπορούν να επωφελούνται από απλουστευμένη και, ως εκ τούτου, ταχύτερη πρόσβαση σε δράσεις του ΕΣΚ, ιδίως στη στήριξη που παρέχεται από το μέσο Accelerator του ΕΣΚ και στη χρηματοδοτική στήριξη που παρέχεται από το πρόγραμμα InvestEU που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/523 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹²⁾. Επιπλέον, το ΕΙΤ διευκολύνει την πρόσβαση των δικαιούχων του ΕΣΚ στα οικοσυστήματα καινοτομίας των ΚΓΚ και στους συναφείς παράγοντες του τριγώνου της γνώσης. Με τον τρόπο αυτόν οι δικαιούχοι του ΕΣΚ δύνανται να συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες των ΚΓΚ και να επωφελούνται από τις υπηρεσίες τους.

Το ΕΙΤ εξασφαλίζει τη συνοχή με το σκέλος των ευρωπαϊκών συστημάτων καινοτομίας στο πλαίσιο του πυλώνα III «Καινοτόμος Ευρώπη» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Συγκεκριμένα, το ΕΙΤ συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες του φόρουμ του ΕΣΚ που αναφέρεται στην απόφαση (ΕΕ) 2021/764 του Συμβουλίου ⁽¹³⁾ και αναπτύσσει δεσμούς μεταξύ της κοινότητας του ΕΙΤ ⁽¹⁴⁾ και των σχετικών δραστηριοτήτων για τη στήριξη των οικοσυστημάτων καινοτομίας, έτσι ώστε να αποφευχθούν οι επικαλύψεις και να εξασφαλιστεί η συνοχή και η συμπληρωματικότητα μεταξύ των δράσεων του ΕΙΤ και του ΕΣΚ.

Το ΕΙΤ εξασφαλίζει επίσης ισχυρότερες συνέργειες μεταξύ των δράσεων του και των προγραμμάτων και των πρωτοβουλιών του πυλώνα I «Επιστήμη αριστείας» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», προκειμένου να επιταχυνθεί η μεταφορά των γνώσεων που προκύπτουν από «την έρευνα για την έρευνα» σε συγκεκριμένες εφαρμογές που ωφελούν την κοινωνία. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τις δράσεις «Marie Skłodowska-Curie» (MSCA) και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ), το ΕΙΤ συνεργάζεται για την ανάπτυξη δεξιοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας από τους υποτρόφους του MSCA και τους δικαιούχους επιχορήγησης του ΕΣΕ σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους. Η συνεργασία αυτή παραμένει σε εθελοντική βάση και δεν αυξάνει τον διοικητικό φόρτο για τους δικαιούχους.

Το ΕΙΤ συμβάλλει στον πυλώνα II «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», συμπληρώνει τις σχετικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων και κοινωνικών προκλήσεων, και προάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της Ένωσης σε παγκόσμια κλίμακα. Συγκεκριμένα, μέσω των ΚΓΚ, το ΕΙΤ επιδιώκει να συμβάλει στις σχετικές αποστολές και θεματικές ομάδες και άλλες ευρωπαϊκές συμπράξεις, και να εξασφαλίσει ισχυρότερες συνέργειες με αυτές, στηρίζοντας, για παράδειγμα, μέτρα από την πλευρά της ζήτησης και παρέχοντας υπηρεσίες εκμετάλλευσης για την τόνωση της μεταφοράς τεχνολογίας και την επιτάχυνση της εμπορικής αξιοποίησης των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται.

Το ΕΙΤ διερευνά ευκαιρίες για συνέργειες μεταξύ του σκέλους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων ομαδικής δράσης και αδελφοποίησης και των δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης που στηρίζει το ΕΙΤ. Συγκεκριμένα, οι οντότητες-στόχος του σκέλους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», καθώς και οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης του ΕΙΤ, μπορούν να αξιοποιήσουν την εμπειρογνομωσύνη και την υποστήριξη του ΕΙΤ.

⁽¹²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/523 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Μαρτίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος InvestEU και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1017 (ΕΕ L 107 της 26.3.2021, σ. 30).

⁽¹³⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2021/764 του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2021, για τη θέσπιση του ειδικού προγράμματος υλοποίησης του προγράμματος-πλασίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και την κατάργηση της απόφασης 2013/743/ΕΕ (ΕΕ L 1671 της 12.5.2021, σ. 1).

⁽¹⁴⁾ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 8) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

2. ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΠΗΧΗ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΙΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2021-2027, το ΕΙΤ εξακολουθεί να στηρίζει τις ΚΓΚ προκειμένου να ενισχύσει τα οικοσυστήματα καινοτομίας που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων και κοινωνικών προκλήσεων, σε πλήρη συμπληρωματικότητα με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και άλλα ενωσιακά προγράμματα. Αυτό το πράττει ενισχύοντας την ολοκλήρωση μεταξύ τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας, κάτι που δημιουργεί περιβάλλοντα που ευνοούν την καινοτομία, και προωθώντας και στηρίζοντας μια νέα γενιά επιχειρηματιών, συμβάλλοντας επίσης στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των δύο φύλων στον επιχειρηματικό τομέα και στην τόνωση της δημιουργίας καινοτόμων επιχειρήσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στις ΜΜΕ, σε στενή συνεργασία και συμπληρωματικότητα με το ΕΣΚ.

Δίνεται επίσης ιδιαίτερη προσοχή στην ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων και στις προσεγγίσεις που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου, ιδίως σε τομείς στους οποίους οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται, όπως οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, η επιστήμη, η τεχνολογία, η μηχανική και τα μαθηματικά. Με τον τρόπο αυτόν, και με βάση τους τομείς παρέμβασης που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695, το ΕΙΤ επιδιώκει ιδίως τους εξής στόχους:

- 1) την ενίσχυση βιώσιμων οικοσυστημάτων καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη·
- 2) την προώθηση δεξιοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας σε μια προοπτική διά βίου μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης των ικανοτήτων των ΙΤΕ σε ολόκληρη την Ευρώπη·
- 3) τη δημιουργία νέων λύσεων στην αγορά για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων· και
- 4) την εξασφάλιση συνεργιών και προστιθέμενης αξίας στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Στο πλαίσιο των προκλήσεων που αντιμετωπίζει το ΕΙΤ και προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη των γενικών στόχων του όπως ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819 και, κατ' επέκταση, στον επιστημονικό, οικονομικό, τεχνολογικό και κοινωνικό αντίκτυπο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», το ΕΙΤ επιδιώκει τους εξής ειδικούς στόχους για την περίοδο 2021-2027:

- α) την ενίσχυση του ανοικτού χαρακτήρα, του αντίκτυπου και της διαφάνειας των ΚΓΚ και την ολοκλήρωση του τριγώνου της γνώσης σε ολόκληρη την Ένωση·
- β) την ενίσχυση των ικανοτήτων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη μέσω της προώθησης και της στήριξης θεσμικών αλλαγών στα ΙΤΕ και της ενσωμάτωσης των ΙΤΕ σε οικοσυστήματα καινοτομίας·
- γ) την ενίσχυση της περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας του ΕΙΤ και των ΚΓΚ του, ιδίως μέσω της εξασφάλισης της συμμετοχής ευρύτερου φάσματος συμφεροντούχων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες ως προς την ικανότητα καινοτομίας και να βελτιωθεί η διάδοση της γνώσης και της καινοτομίας σε ολόκληρη την Ένωση.

Το ΕΙΤ μπορεί, κατά περίπτωση, να ανταποκρίνεται με την αναγκαία ευελιξία στις προκλήσεις της κρίσης της COVID-19 και των τυχόν μελλοντικών κρίσεων, μέσω της ενσωμάτωσης σχετικών πρωτοβουλιών στη στρατηγική του, προκειμένου να συμβάλει στην προστασία των οικοσυστημάτων καινοτομίας και να βοηθά τους συμφεροντούχους του ΕΙΤ να προετοιμαστούν για την οικονομική ανάκαμψη.

3. ΤΟΝΩΣΗ ΤΟΥ ΤΑΛΕΝΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Η στρατηγική του ΕΙΤ για την περίοδο 2021-2027 δίνει έμφαση σε δράσεις που εξασφαλίζουν προστιθέμενη αξία σε επίπεδο Ένωσης και συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Πρώτον, το ΕΙΤ συνεχίζει να στηρίζει την ικανότητα και τα οικοσυστήματα καινοτομίας σε ολόκληρη την Ένωση μέσω των ΚΓΚ, της περαιτέρω ανάπτυξής τους, του ανοικτού χαρακτήρα τους προς νέους εταίρους, της ενισχυμένης διαφάνειας, της συμμόρφωσης με τις αρχές της χρηστής διακυβέρνησης και της επέκτασής τους. Δεύτερον, με βάση την εμπειρία του από την ολοκλήρωση του τριγώνου της γνώσης, το ΕΙΤ καθοδηγεί τη στήριξη και την ανάπτυξη των ικανοτήτων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας των ΙΤΕ, που θα υλοποιηθούν μέσω των ΚΓΚ. Τρίτον, λαμβάνοντας πιο αποτελεσματικά εγκάρσια μέτρα, το ΕΙΤ καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να διασφαλίσει την ενίσχυση της προβολής του και του αντίκτυπου του σε επίπεδο Ένωσης. Επιπλέον, το ΕΙΤ βελτιώνει τις δραστηριότητές του προκειμένου να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τον αντίκτυπό του, μεταξύ άλλων σε τομείς όπως η καθοδήγηση των ΚΓΚ προς την κατεύθυνση της οικονομικής βιωσιμότητας, ο ανοικτός χαρακτήρας, η προβολή, η διαφάνεια, η ποιότητα και η βιωσιμότητα των δικών του δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων των ΚΓΚ, η ενίσχυση της συμμετοχής των ΜΜΕ και των νεοφυών επιχειρήσεων, και η ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων.

3.1. Στήριξη για τις υπάρχουσες ΚΓΚ

Το ΕΙΤ ενισχύει τα οικοσυστήματα καινοτομίας συνεχίζοντας τη στήριξη προς τις υπάρχουσες ΚΓΚ για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων μέσω της ολοκλήρωσης του τριγώνου της γνώσης σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Για τον σκοπό αυτό, μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού του ΕΙΤ προβλέπεται να διατεθεί για την υποστήριξη των ΚΓΚ, και το ΕΙΤ ενισχύει περαιτέρω την πλατφόρμα του για τη δρομολόγηση, την ανάπτυξη και την παρακολούθηση των ΚΓΚ.

Το ΕΙΤ διασφαλίζει ότι οι ΚΓΚ συνεχίζουν να επιδιώκουν την οικονομική βιωσιμότητά τους, ώστε να καταστούν οικονομικά ανεξάρτητες από την επιχορήγηση του ΕΙΤ το αργότερο 15 έτη μετά τη δρομολόγησή τους, μέσω της προσέλκυσης δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, παραμένοντας παράλληλα προσηλωμένες στην ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων του τριγώνου της γνώσης.

Το ΕΙΤ διασφαλίζει ότι οι ΚΓΚ αναπτύσσουν και υλοποιούν μια στρατηγική για τη συνεργασία και τη δημιουργία διασυνδέσεων και συνεργειών με σχετικές ευρωπαϊκές συμπράξεις, αποστολές και το ΕΣΚ, καθώς και με άλλες συναφείς ενωσιακές και διεθνείς πρωτοβουλίες και προγράμματα. Πέραν της χρηματοδοτικής στήριξης, με βάση τα διδάγματα του παρελθόντος, το ΕΙΤ παρέχει στις ΚΓΚ στρατηγική εποπτεία και καθοδήγηση. Βάσει των δεικτών που παρατίθενται, μεταξύ άλλων, στο παράρτημα V του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695 το ΕΙΤ παρακολουθεί και αναλύει τις επιδόσεις, τις επενδύσεις μόχλευσης και τα διάφορα ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα.

Το ΕΙΤ καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για τον εξορθολογισμό της ορολογίας που συνδέεται με τη δομή κάθε ΚΓΚ, με σκοπό την περαιτέρω απλούστευση και ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας του ΕΙΤ.

Το ΕΙΤ καθορίζει τομείς για τη συνεργασία μεταξύ ΚΓΚ σε θέματα στρατηγικής και πολιτικής σημασίας και προωθεί την ενίσχυση αυτής της συνεργασίας. Το ΕΙΤ ενισχύει τον συντονισμό μεταξύ ΚΓΚ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος, προωθώντας ειδικότερα τις ανταλλαγές εμπειριών και ορθών πρακτικών μεταξύ τους, καθώς και τη μεταξύ τους συνεργασία (δραστηριότητες μεταξύ ΚΓΚ ⁽¹⁵⁾) τόσο για θεματικά όσο και για οριζόντια ζητήματα. Οι δραστηριότητες μεταξύ ΚΓΚ διαθέτουν το υψηλότερο δυναμικό εκεί όπου μια σειρά ΚΓΚ έχουν ήδη θέσει κοινές προτεραιότητες ενωσιακής πολιτικής για τις οποίες δεν υπάρχουν ειδικές ΚΓΚ. Η συμμετοχή διαφορετικών κοινοτήτων ΚΓΚ σε ειδικές κοινές δράσεις αμοιβαίου οφέλους παρουσιάζει υψηλό δυναμικό για συνέργειες και οφέλη διεπιστημονικού χαρακτήρα. Το ΕΙΤ ενθαρρύνει τις δραστηριότητες αυτές και συμμετέχει ενεργά στον καθορισμό του περιεχομένου και της δομής των δραστηριοτήτων μεταξύ ΚΓΚ. Παρακολουθεί την εφαρμογή τους καθώς και τα αποτελέσματα που επιτυγχάνουν, έτσι ώστε οι εν λόγω δραστηριότητες να καταστούν αναπόσπαστο μέρος των πολυετών στρατηγικών των ΚΓΚ. Το ΕΙΤ διευκολύνει επίσης τη δημιουργία κοινών υπηρεσιών μεταξύ των ΚΓΚ με στόχο τον από κοινού χειρισμό επιχειρησιακών καθηκόντων κοινών για όλες τις ΚΓΚ.

3.2. Ενίσχυση του περιφερειακού αντικτύπου των ΚΓΚ

Το ΕΙΤ αυξάνει περαιτέρω τον περιφερειακό του αντίκτυπο με την ενίσχυση του ανοικτού χαρακτήρα των ΚΓΚ και μια προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς έναντι ευρέος φάσματος δυνητικών εταίρων και συμφεροντούχων, καθώς και με την ενίσχυση της διάδοσης και της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων και τη βελτίωση της ολοκλήρωσης της περιφερειακής στρατηγικής των ΚΓΚ. Κάθε ΚΓΚ καλείται να αναπτύξει και να εφαρμόσει μια περιφερειακή στρατηγική ως αναπόσπαστο μέρος του επιχειρηματικού σχεδίου, με στόχο την ενίσχυση της σχέσης της με εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ. Οι ΚΓΚ αποδεικνύουν, κατά περίπτωση, τη σύνδεσή τους με στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης και με δραστηριότητες θεματικών πλατφορμών και διαπεριφερειακών πρωτοβουλιών, συμπεριλαμβανομένων των αρχών διαχείρισης των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ). Το ΕΙΤ παρακολουθεί συνεχώς την εφαρμογή αυτών των στρατηγικών, συμπεριλαμβανομένου του αποτελέσματος μόχλευσης στα ΕΔΕΤ.

Οι ΚΓΚ πρέπει να ενσωματώνουν στην πολυετή στρατηγική και στο επιχειρηματικό τους σχέδιο μια καλούμενη «τοποκεντρική» προσέγγιση της καινοτομίας, καθώς και να αξιοποιούν τα ΚΣ και τους κόμβους του ΠΣΚ, εκμεταλλευόμενες έτσι το γεγονός ότι λειτουργούν ως πύλη για την πρόσβαση σε μια κοινότητα ΚΓΚ και αλληλεπιδρώντας με τους συσχετιζόμενους εταίρους, καθώς και με άλλους τοπικούς παράγοντες καινοτομίας.

Το ΕΙΤ παρακολουθεί πώς λειτουργούν τα ΚΣ και οι κόμβοι του ΠΣΚ και πώς ενσωματώνονται στα τοπικά οικοσυστήματα καινοτομίας.

Το ΕΙΤ διασφαλίζει ότι οι δραστηριότητες του ΠΣΚ χρησιμοποιούνται για να προσελκύουν δυνητικούς νέους εταίρους που προσθέτουν αξία στις ΚΓΚ, και για να διευκολύνουν την ένταξή τους, ώστε με τον τρόπο αυτό να διευρύνεται η πανευρωπαϊκή εμβέλεια του ΕΙΤ, και παράλληλα διασφαλίζει ότι οι δραστηριότητες του ΠΣΚ ενσωματώνονται πλήρως στις πολυετείς στρατηγικές των ΚΓΚ. Το ΠΣΚ, το οποίο καθοδηγεί το ΕΙΤ και εφαρμόζουν οι ΚΓΚ, υλοποιήθηκε μέχρι στιγμής σε εθελοντική βάση. Από το 2021 και μετά, οι δραστηριότητες του ΠΣΚ καθίστανται υποχρεωτικό και αναπόσπαστο μέρος των πολυετών στρατηγικών των ΚΓΚ. Το ΕΙΤ διασφαλίζει ότι οι δραστηριότητες του ΠΣΚ χρησιμοποιούνται ως εφελτήριο για την κατάρτιση σχετικών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης για την έρευνα και την καινοτομία.

Επιπλέον, οι ΚΓΚ ενισχύουν την εν λόγω ολοκλήρωση μέσω της δημιουργίας κόμβων του ΠΣΚ. Οι κόμβοι του ΠΣΚ δημιουργούνται έπειτα από διεξοδική ανάλυση των αναγκών και ανοικτή πρόσκληση. Αποτελούν μέρος της δομής των ΚΓΚ και λειτουργούν ως εστιακό σημείο για τις δραστηριότητές τους. Στόχος τους είναι η κινητοποίηση και η συμμετοχή των τοπικών παραγόντων του τριγώνου της γνώσης στις δραστηριότητες των ΚΓΚ, η δημιουργία συνεργειών σε τοπικό επίπεδο, ο εντοπισμός ευκαιριών χρηματοδότησης και συνεργασίας και η προώθηση της ενεργής ενσωμάτωσής τους σε οικοσυστήματα. Σύμφωνα με τη στρατηγική επέκτασης των ΚΓΚ, οι κόμβοι του ΠΣΚ θα μπορούσαν να προετοιμάζουν το έδαφος για τη δημιουργία ενός ΚΣ στην περιφέρεια-στόχο.

⁽¹⁵⁾ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 14) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

Το ΕΙΤ συνεχίζει να παρέχει καθοδήγηση και στήριξη στις ΚΓΚ για την προετοιμασία και υλοποίηση των πολυετών στρατηγικών όσον αφορά το ΠΣΚ. Οι δραστηριότητες του ΠΣΚ συνεχίζουν να στηρίζουν τις ικανότητες καινοτομίας των χωρών (και των περιφερειών των χωρών αυτών) με περιορισμένες και μέτριες επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία (EIS), καθώς και των εξόχως απόκεντρων περιοχών κατά την έννοια του άρθρου 349 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να προωθηθεί η ένταξή τους στις κοινότητες των ΚΓΚ. Οι ακόλουθες χώρες και περιφέρειες είναι επιλέξιμες για δραστηριότητες του ΠΣΚ (χώρες και περιφέρειες ΠΣΚ):

- 1) οι χώρες (και οι περιφέρειες των χωρών αυτών) που ταξινομούνται ως έχουσες «μέτριες» ή «περιορισμένες» επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας σε τουλάχιστον μία από τις τρεις ετήσιες εκθέσεις του ευρωπαϊκού πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία (EIS) που εκδόθηκαν:
 - α) το 2018, το 2019 και το 2020 για την περίοδο 2021-2024· και
 - β) το 2021, το 2022 και το 2023 για την περίοδο 2025-2027· και
- 2) οι εξόχως απόκεντρες περιοχές.

Ο προϋπολογισμός του ΕΙΤ που διατίθεται για την εφαρμογή των δραστηριοτήτων του ΠΣΚ ανέρχεται σε τουλάχιστον 10 % με μέγιστο όριο 15 % της συνολικής χρηματοδότησης του ΕΙΤ για υφιστάμενες και νέες ΚΓΚ, ούτως ώστε να είναι δυνατή η αύξηση του αριθμού των εταιρών ΚΓΚ από τις περιφέρειες-στόχο. Οι δραστηριότητες που στηρίζονται μέσω του ΠΣΚ έχουν σκοπό:

- 1) να συμβάλουν στη βελτίωση των ικανοτήτων καινοτομίας των περιφερειακών και τοπικών οικοσυστημάτων σε όλη την Ένωση, μέσω δραστηριοτήτων ανάπτυξης ικανοτήτων και στενότερης αλληλεπίδρασης μεταξύ των τοπικών φορέων καινοτομίας, όπως ομάδες, δίκτυα, δημόσιες αρχές, ΙΤΕ, ερευνητικοί οργανισμοί, πάροχοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και ΜΜΕ, καθώς και μέσω των δραστηριοτήτων των εν λόγω φορέων·
- 2) να στηρίζουν τον στόχο προσέλκυσης νέων εταιρών στις ΚΓΚ και να συνδέσουν τοπικά οικοσυστήματα καινοτομίας με πανευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας· και
- 3) να μοχλεύσουν πρόσθετη ιδιωτική και δημόσια χρηματοδότηση, με ιδιαίτερη προσοχή στα ΕΔΕΤ.

3.3. Δρομολόγηση νέων ΚΓΚ

Προκειμένου να συμβάλει στην αντιμετώπιση των νέων και αναδυόμενων παγκόσμιων προκλήσεων, το ΕΙΤ προκηρύσσει ανοικτές και διαφανείς προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για τη δημιουργία νέων ΚΓΚ σε τομείς προτεραιότητας που θα επιλεγούν μεταξύ θεματικών τομέων στρατηγικής σημασίας βάσει κριτηρίων στα οποία θα περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η σχέση τους με τις πολιτικές προτεραιότητες της Ένωσης όσον αφορά την αντιμετώπιση των παγκόσμιων και κοινωνικών προκλήσεων, καθώς επίσης το δυναμικό και η προστιθέμενη αξία τους, τα οποία θα εξετάζονται μέσω του μοντέλου του ΕΙΤ. Η δρομολόγηση των νέων ΚΓΚ λαμβάνει υπόψη τον στρατηγικό σχεδιασμό του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και τον προϋπολογισμό που διατίθεται στο ΕΙΤ για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2021 έως την 31η Δεκεμβρίου 2027. Τα σχετικά κριτήρια επιλογής για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις, τα οποία καθορίζονται στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695 συμπεριλαμβάνονται στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τις ΚΓΚ και αποτελούν τη βάση της αξιολόγησης.

Με βάση την πρόταση που υπέβαλε το διοικητικό συμβούλιο καθώς και μια ανάλυση της εν λόγω πρότασης, προτείνεται η δρομολόγηση μιας πρώτης νέας ΚΓΚ, στο πεδίο των τομέων και των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας (ΤΚΠΔ), το συντομότερο δυνατό και εντός του 2022 ή του 2023, με δημοσίευση της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, ει δυνατόν, το 2021. Ο εν λόγω τομέας προτεραιότητας έχει επίσης την ισχυρότερη συμπληρωματικότητα με τις οκτώ υφιστάμενες ΚΓΚ, καθώς και με τους πιθανούς τομείς προτεραιότητας για άλλες ευρωπαϊκές συμπράξεις που θα δρομολογηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Στο παράρτημα 1 περιλαμβάνεται ενημερωτικό δελτίο που συνοψίζει τις προκλήσεις στο πεδίο των ΤΚΠΔ καθώς και τον αναμενόμενο αντίκτυπο της νέας ΚΓΚ.

Μια δεύτερη νέα ΚΓΚ, στο πεδίο των τομέων και των οικοσυστημάτων των υδάτων, της θάλασσας και της ναυτιλίας (ΥΘΝ), προτείνεται να δρομολογηθεί το 2026, με δημοσίευση της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων το 2025. Η Επιτροπή, με τη βοήθεια ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομόνων, διενεργεί εκ των προτέρων ανάλυση έως το 2024 για να αξιολογήσει τη συνάφεια του πεδίου ΥΘΝ. Αν η ανάλυση καταλήξει σε αρνητικό συμπέρασμα, η Επιτροπή δύναται να υποβάλει πρόταση για την τροποποίηση του ΣΘΚ 2021-2027, λαμβάνοντας υπόψη τη συμβολή του διοικητικού συμβουλίου και τον στρατηγικό σχεδιασμό του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Στο παράρτημα 2 περιλαμβάνεται ενημερωτικό δελτίο που συνοψίζει τις προκλήσεις στο πεδίο ΥΘΝ καθώς και τον αναμενόμενο αντίκτυπο της νέας ΚΓΚ.

Είναι δυνατό να επιλεγούν άλλες νέες ΚΓΚ αν καταστούν διαθέσιμα πρόσθετα κονδύλια του προϋπολογισμού, επιπλέον των κονδυλίων του ΕΙΤ, και έπειτα από συνεκτίμηση της συμβολής του διοικητικού συμβουλίου, του στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και των προβλεπόμενων κριτηρίων για την επιλογή ευρωπαϊκών συμπράξεων, ιδίως του ανοικτού χαρακτήρα, της διαφάνειας, της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας, της συμβολής στους ΣΒΑ, της συνοχής και των συνεργειών.

3.4. Στήριξη των ικανοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Σε συνεργασία με την Επιτροπή και κατόπιν διαβούλευσης με τις ΚΓΚ, το ΕΙΤ σχεδιάζει και δρομολογεί μια πιλοτική πρωτοβουλία για τη στήριξη των ικανοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της ένταξής τους σε οικοσυστήματα καινοτομίας (πιλοτική πρωτοβουλία για την τριτοβάθμια εκπαίδευση), η οποία θα υλοποιηθεί μέσω των ΚΓΚ, αρχής γενομένης το 2021. Χάρη στο μοντέλο ολοκλήρωσης του τριγώνου της γνώσης, το ΕΙΤ γεφυρώνει το επίμονο χάσμα μεταξύ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας. Συγκεκριμένα το ΕΙΤ και οι ΚΓΚ αποτελούν κομβικά εργαλεία για την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου χάρη στην ειδοποιό έμφαση που αποδίδουν στην καινοτομία και την επιχειρηματική εκπαίδευση. Ωστόσο, ο αντίκτυπος του ΕΙΤ πρέπει να διευρυνθεί περαιτέρω, πέραν των εταιρών των ΚΓΚ.

Τα ΙΤΕ στην Ευρώπη πρέπει να διακατέχονται από καινοτόμο και επιχειρηματικό πνεύμα ως προς την προσέγγιση τους στην εκπαίδευση, την έρευνα και τη συνεργασία τους με τις επιχειρήσεις, καθώς και το γενικότερο περιφερειακό και τοπικό οικοσύστημα καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων της κοινωνίας των πολιτών, των δημοσίων φορέων και των οργανισμών του τριτογενούς τομέα, με τον πλέον πολυδεκτικό και ισόρροπο από πλευράς φύλου τρόπο, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί μέσω μιας σαφούς στρατηγικής, ενός μεθοδολογικού πλαισίου και της δέσμευσης πόρων.

Οι δραστηριότητες των ΚΓΚ που σχετίζονται με την πιλοτική πρωτοβουλία για την τριτοβάθμια εκπαίδευση υλοποιούνται μέσω ανοικτών και διαφανών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, που έχουν ως στόχο την ενίσχυση της ικανότητας καινοτομίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στοχεύοντας κυρίως σε ΙΤΕ που δεν είναι εταίροι ΚΓΚ σε αλυσίδες αξίας και οικοσυστήματα καινοτομίας σε ολόκληρη την Ένωση. Οι δραστηριότητες αφορούν πρωτίστως την ανάπτυξη των ικανοτήτων των ΙΤΕ, μεταξύ άλλων με τους εξής τρόπους:

- 1) την ανταλλαγή και υλοποίηση βέλτιστων πρακτικών στην ολοκλήρωση του τριγώνου της γνώσης, συμπεριλαμβανομένης της οργανωτικής μάθησης, της κατάρτισης για αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανειδίκευση, της πλαισίωσης και της καθοδήγησης·
- 2) την ανάπτυξη σχεδίων δράσης για τον τρόπο κάλυψης αναγνωρισμένων αναγκών σε τομείς όπως η διαχείριση της καινοτομίας, η δημιουργία και η ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων, η μεταφορά τεχνολογίας συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, η βιωσιμότητα και η κλιματική ουδετερότητα ήδη από τη φάση του σχεδιασμού, η διαχείριση προσωπικού και η οργανωτική διαχείριση, η ενσωμάτωση στην καινοτομία προσεγγίσεων που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου και η συνεργασία με τοπικούς συμφεροντούχους και την κοινωνία των πολιτών· και
- 3) την υλοποίηση σχεδίων δράσης για την ανάπτυξη της ικανότητας καινοτομίας και ενεργειών επακολούθησης.

Οι δραστηριότητες αυτές πραγματοποιούνται με τη συμμετοχή και άλλων παραγόντων του τριγώνου της γνώσης, όπως παρόχων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ερευνητικών και τεχνολογικών οργανισμών, ΜΜΕ και νεοφυών επιχειρήσεων, και συμπληρώνουν την παρέμβαση του ΕΙΤ στην εκπαίδευση ως κεντρικό μέρος των δραστηριοτήτων των ΚΓΚ που αφορούν την ολοκλήρωση του τριγώνου της γνώσης. Το ΕΙΤ προωθεί την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ ΚΓΚ στο πλαίσιο της πιλοτικής πρωτοβουλίας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας που πρέπει να περιλαμβάνονται στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων διασφαλίζουν ότι το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης διατίθεται σε ΙΤΕ που δεν προέρχονται από τις ΚΓΚ. Στόχος της πιλοτικής πρωτοβουλίας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι να επεκταθεί ο αντίκτυπος του ΕΙΤ πέραν των ΚΓΚ και να συμβάλει στη βασική αποστολή του ΕΙΤ, δηλαδή την τόνωση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας μέσω της ενίσχυσης της ικανότητας καινοτομίας των κρατών μελών, όπως προβλέπεται εξάλλου στους στόχους του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την προώθηση δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας σε μια προοπτική διά βίου μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των ικανοτήτων των ΙΤΕ στο σύνολο της Ευρώπης.

Η στήριξη του ΕΙΤ αξιοποιεί επίσης πρωτοβουλίες πολιτικής, όπως είναι τα πλαίσια HEInnovate⁽¹⁶⁾ και RIIA⁽¹⁷⁾, τα οποία έχουν αποδείξει την αξία τους σε μια σειρά από ΙΤΕ και κράτη μέλη σε ολόκληρη την Ένωση. Το ΕΙΤ καθορίζει τις δραστηριότητες των αξιολογήσεων σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή, και κατόπιν διαβούλευσης με τις ΚΓΚ, εξασφαλίζοντας την πλήρη συνοχή και συμπληρωματικότητα με σχετικές δραστηριότητες εντός του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», του προγράμματος Erasmus+, που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/817 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁸⁾, και άλλων προγραμμάτων της Ένωσης.

⁽¹⁶⁾ Το πλαίσιο HEInnovate αποτελεί πλαίσιο πολιτικής που έχουν αναπτύξει η Επιτροπή και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Το HEInnovate παρέχει στα ΙΤΕ τη μεθοδολογία για να εντοπίσουν πεδία με ικανότητες καινοτομίας, έτσι ώστε να τα αναπτύξουν περαιτέρω και για να διαμορφώσουν σχετικές στρατηγικές και δράσεις, με σκοπό να επιτύχουν τον επιθυμητό αντίκτυπο. Το HEInnovate βασίζεται σε αξιόποινα μεθοδολογικά στοιχεία με οχτώ τομείς οικοδόμησης ικανοτήτων: ηγεσία και διακυβέρνηση· ψηφιακός μετασχηματισμός· οργανωτική ικανότητα· επιχειρηματική διδασκαλία και μάθηση· προετοιμασία και στήριξη επιχειρηματιών· ανταλλαγή γνώσεων· διεθνοποίηση· και μέτρηση του αντίκτυπου. Ο ΟΟΣΑ δημοσίευσε μια σειρά εκδόσεων ανά χώρα με βάση το πλαίσιο HEInnovate, βλ. σειράς μελετών δεξιοτήτων του ΟΟΣΑ στη διεύθυνση <https://www.oecd-ilibrary.org/education/>

⁽¹⁷⁾ Το πλαίσιο αξιολόγησης του αντίκτυπου περιφερειακής καινοτομίας (RIIA) αναπτύχθηκε από την Επιτροπή ως ένα πρώτο βήμα για την καθοδήγηση των αξιολογήσεων για τον αντίκτυπο καινοτομίας των πανεπιστημίων μέσω της εκπόνησης περιπτώσιολογικών μελετών βάσει δεικτών μέτρησης. Η αξιολόγηση του αντίκτυπου της καινοτομίας, π.χ. μέσω του πλαισίου RIIA, μπορεί δυνητικά να συνδεθεί με χρηματοδοτικά μέσα που θα έχουν ως βάση τις επιδόσεις καινοτομίας σε ενωσιακό, εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.

⁽¹⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/817 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος «Erasmus+»: το πρόγραμμα της Ένωσης για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1288/2013 (βλέπε σελίδα 1 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

Οι ειδικές λεπτομέρειες της διαδικασίας εφαρμογής και μηχανισμού επίτευξης αποτελεσμάτων αποτελούν αντικείμενο περαιτέρω επεξεργασίας και τελειοποίησης κατά τα πρώτα τρία έτη και υποβάλλονται επίσης σε παρακολούθηση και αξιολόγηση κατά την πιλοτική φάση. Η αξιολόγηση της πιλοτικής φάσης διενεργείται από ανεξάρτητους εξωτερικούς εμπειρογνώμονες και τα αποτελέσματα κοινοποιούνται στην ομάδα αντιπροσώπων των κρατών μελών (ΟΑΚΜ) και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Με βάση τα αποτελέσματα της εν λόγω αξιολόγησης, το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει εάν η πιλοτική πρωτοβουλία για την τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει είτε να συνεχιστεί και να αναβαθμιστεί είτε να διακοπεί.

Το διοικητικό συμβούλιο καθοδηγεί και εποπτεύει την εφαρμογή και την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των ΚΓΚ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εφαρμογή μιας ανοικτής προσέγγισης χωρίς αποκλεισμούς με σκοπό την προσέλκυση ΙΤΕ πέραν των εταιρών των ΚΓΚ προκειμένου να επιτευχθεί ευρεία γεωγραφική κάλυψη σε μια διεπιστημονική και διατομεακή προσέγγιση στην ευρύτερη συμμετοχή των γυναικών σε τομείς στους οποίους υποεκπροσωπούνται και στη σύνδεση με το ΠΣΚ, τις σχετικές θεματικές πλατφόρμες και τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς και, κατά περίπτωση, τον μηχανισμό υποστήριξης πολιτικής.

Το ΕΙΤ ενισχύει και διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του σήματος ΕΙΤ πέραν των ΚΓΚ ώστε να συμπεριληφθούν τα ΙΤΕ που συμμετέχουν στη δράση. Με τη συμμετοχή παραγόντων από το σύνολο του τριγώνου της γνώσης, το ΕΙΤ επιδιώκει να συνδέσει την υποστήριξη του για την ανάπτυξη ικανοτήτων καινοτομίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με το σήμα ΕΙΤ, το οποίο χορηγείται επί του παρόντος στα εκπαιδευτικά προγράμματα των ΚΓΚ.

Το ΕΙΤ επεκτείνει επίσης το σήμα ΕΙΤ σε δραστηριότητες διά βίου μάθησης, όπως προγράμματα καθοδήγησης, επαγγελματικής κατάρτισης, απόκτησης δεξιοτήτων, επανειδίκευσης και αναβάθμισης δεξιοτήτων, και ανοικτά μαζικά διαδικτυακά μαθήματα, οι οποίες έχουν ως επίκεντρο και στις οποίες συμμετέχει ευρύτερη ομάδα-στόχος σπουδαστών, ενήλικων εκπαιδευόμενων και ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ιδρυμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, πέραν των ΚΓΚ. Η εφαρμογή του σήματος ΕΙΤ πέραν της κοινότητας του ΕΙΤ αναμένεται ότι θα έχει πιο διαρθρωτικά αποτελέσματα σε όλα τα επίπεδα (ατομικό, προγραμματικό και θεσμικό).

Το ΕΙΤ παρακολουθεί την απονομή και επέκταση του σήματος ΕΙΤ στα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των ΚΓΚ και εξετάζει τη δημιουργία ενός αποτελεσματικότερου μηχανισμού διασφάλισης της ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της εξωτερικής αναγνώρισης και πιστοποίησης του σήματος ΕΙΤ.

Για να εξασφαλιστεί η επιτυχία της πιλοτικής πρωτοβουλίας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, το ΕΙΤ παρέχει ειδικές οδηγίες, εμπειρογνωσία και καθοδήγηση στα συμμετέχοντα ΙΤΕ και απευθύνεται σε ΙΤΕ από ολόκληρη την Ευρώπη, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στα ΙΤΕ από χώρες (και περιφέρειες των χωρών αυτών) με μέτριες ή περιορισμένες επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας και άλλες περιφέρειες με χαμηλές επιδόσεις που επιθυμούν να αναπτύξουν τις ικανότητές τους στον τομέα της καινοτομίας και να ενισχύσουν το αποτύπωμα καινοτομίας τους και τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης.

3.5. Εγκάρσιες δραστηριότητες του ΕΙΤ

3.5.1. Επικοινωνία και διάδοση

Το ΕΙΤ και οι ΚΓΚ επιδιώκουν τη βελτίωση και την ενίσχυση της επικοινωνίας και της προβολής τους, και εφαρμόζουν βελτιωμένη στρατηγική επωνυμίας ως προς τους κύριους συμφεροντούχους τους στα κράτη μέλη και πέραν αυτών, σύμφωνα με την επικοινωνιακή προσέγγιση που χρησιμοποιείται όσον αφορά το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Στο πλαίσιο της αύξησης του αριθμού των ΚΓΚ και της πιλοτικής πρωτοβουλίας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, το ΕΙΤ ενισχύει τις προσπάθειές του ώστε να προχωρήσει η αναγνώριση της ενωσιακής στήριξης ως ενδεικτικού ποιότητας όσον αφορά την καινοτομία. Η εν λόγω διαχείριση της επωνυμίας του ΕΙΤ και η βελτίωση της επικοινωνίας έχουν ζωτική σημασία, ιδίως για τους πολίτες και τις εθνικές και περιφερειακές αρχές, καθώς οι καινοτομίες που προέρχονται από το ΕΙΤ συμβάλλουν ώστε να προβληθεί ο χειροπιαστός αντίκτυπος από τις επενδύσεις της Ένωσης μέσω του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Το ΕΙΤ επιδιώκει να αυξήσει τη χρήση των υφιστάμενων δικτύων πληροφόρησης της Ένωσης και να συντονίσει τις δραστηριότητές τους, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δίνονται καλύτερες συμβουλές και καθοδήγηση στους δυνητικούς εταίρους των ΚΓΚ. Στην αυξημένη χρήση και τον συντονισμό των εν λόγω δικτύων μπορεί να περιλαμβάνεται η στήριξη των εθνικών και περιφερειακών αρχών για τον προσδιορισμό των αναγκαίων συνεργειών με τις πολυετείς στρατηγικές των ΚΓΚ. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ευρύτερη διάδοση και καλύτερη κατανόηση των ευκαιριών που προσφέρει το ΕΙΤ, το τελευταίο παρέχει ενισχυμένη καθοδήγηση και βοήθεια σχετικά με πτυχές που αφορούν τη συμμετοχή στις ΚΓΚ στο σύνολο της Ευρώπης μέσω της αξιοποίησης των υφιστάμενων δικτύων πληροφόρησης και των δομών σε όλη την Ευρώπη, ιδίως των εθνικών σημείων επαφής που αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695.

Για να εξασφαλιστεί ότι η ευρεία κοινότητα συμφεροντούχων στο σύνολο του τριγώνου της γνώσης σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο είναι ενήμερη για όλες τις προσκλήσεις και τα χρηματοδοτούμενα έργα στο πλαίσιο του ΕΙΤ (και των ΚΓΚ), θα δημοσιεύονται και στην ευρωπαϊκή διαδικτυακή πύλη για ευκαιρίες χρηματοδότησης και υποβολής προσφορών, δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695.

Το ΕΙΤ οργανώνει τακτές συνεδριάσεις της ΟΑΚΜ και των συναφών υπηρεσιών της Επιτροπής, τουλάχιστον δύο φορές ετησίως, για να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη επικοινωνία και ροή πληροφοριών με τα κράτη μέλη και σε επίπεδο Ένωσης. Παρέχεται η κατάλληλη ενημέρωση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τις επιδόσεις, τα επιτεύγματα και τις δραστηριότητες του ΕΙΤ και των ΚΓΚ. Επιπλέον, η ΟΑΚΜ παρέχει συμβουλές στο ΕΙΤ σχετικά με ζητήματα στρατηγικής σημασίας. Η ΟΑΚΜ, μαζί με το ΕΙΤ, διασφαλίζει την κατάλληλη υποστήριξη για τη δημιουργία συνδέσμων και την προώθηση συνεργειών όσον αφορά τις δραστηριότητες που υποστηρίζονται από το ΕΙΤ με εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα και πρωτοβουλίες, και για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη δυνητική εθνική και περιφερειακή συγχρηματοδότηση των εν λόγω δραστηριοτήτων.

Το ΕΙΤ ενισχύει περαιτέρω την προβολή της δράσης του στους πολίτες και την κοινότητα του ΕΙΤ μέσω του φόρουμ συμφεροντούχων⁽¹⁹⁾, των βραβείων του ΕΙΤ και της κοινότητας αποφοίτων του ΕΙΤ⁽²⁰⁾, με στόχο την προώθηση της συνεργασίας με τους ευρωπαϊκούς παράγοντες του τριγώνου της γνώσης και την ανάδειξη των πλέον υποσχόμενων φορέων καινοτομίας και επιχειρηματιών στην Ευρώπη.

Το ΕΙΤ θα συνεχίσει να διευθύνει και να παρέχει στρατηγική καθοδήγηση στην κοινότητα αποφοίτων του ΕΙΤ (σε συνεργασία με το συμβούλιο αποφοίτων του ΕΙΤ), προκειμένου να μεγιστοποιήσει τον επιχειρηματικό και κοινωνικό αντίκτυπο του, καθώς και τη συνεχή συμμετοχή των μελών του σε δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται από το ΕΙΤ. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2021-2027 η κοινότητα αποφοίτων του ΕΙΤ θα συνεχίσει να αναπτύσσεται και θα συμπεριλαμβάνει επιπλέον τους αποφοίτους που συμμετέχουν στις δράσεις για τη στήριξη των ικανοτήτων καινοτομίας των ΙΤΕ.

3.5.2. Εντοπισμός και ανταλλαγή ορθών πρακτικών με συμφεροντούχους

Το ΕΙΤ εντοπίζει, κωδικοποιεί, κοινοποιεί με αποτελεσματικό τρόπο και διαδίδει τα διδάγματα και τις ορθές πρακτικές που προκύπτουν από δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται από το ΕΙΤ και, για τον σκοπό αυτό, συνεργάζεται με τις αρχές των κρατών μελών –τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο–, την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ιδίως την Επιτροπή για το Μέλλον της Επιστήμης και της Τεχνολογίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθιερώνοντας διαρθρωμένο διάλογο και συντονίζοντας τις προσπάθειες. Οι ΚΓΚ και τα έργα που στηρίζουν την ικανότητα καινοτομίας και επιχειρηματικότητας των ΙΤΕ αναμένεται να αποτελέσουν πολύτιμη πηγή αποδεικτικών στοιχείων και πειραματικής μάθησης για τους φορείς χάραξης πολιτικής στον τομέα της έρευνας, της καινοτομίας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και σε διάφορους θεματικούς τομείς.

Μέχρι στιγμής, οι ορθές πρακτικές και τα διδάγματα που προέρχονται από τις ΚΓΚ δεν έχουν συγκεντρωθεί ή κωδικοποιηθεί επαρκώς ή δεν έχουν διαδοθεί αποτελεσματικά. Το ΕΙΤ αναπτύσσει περαιτέρω τον ρόλο που διαδραματίζει ως ινστιτούτο καινοτομίας με την ικανότητα, σε ευρύτερη κλίμακα, να ανιχνεύει, να αναλύει, να κωδικοποιεί, να διαδίδει καινοτόμους πρακτικές, διδάγματα και αποτελέσματα από τις δραστηριότητες που χρηματοδοτεί το ίδιο (στήριξη στην εκπαίδευση και κατάρτιση, την έρευνα και την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα), αλλά και να μεριμνά για την υιοθέτησή τους. Η εν λόγω δραστηριότητα του ΕΙΤ έχει ως βάση τους δεσμούς και τις συνέργειες με τις άλλες πρωτοβουλίες εντός του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ιδίως το ΕΣΚ, τις αποστολές και τις ευρωπαϊκές συμπράξεις.

3.5.3. Διεθνής συνεργασία και δραστηριότητες παγκόσμιας εμβέλειας

Το ΕΙΤ χαράσσει τις γενικές γραμμές της διεθνούς συνεργασίας του ΕΙΤ και των ΚΓΚ υπό την εποπτεία του διοικητικού συμβουλίου, σύμφωνα με την προσέγγιση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ως προς τη διεθνή συνεργασία, όπως αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695, και άλλες οικείες ενωσιακές πολιτικές, και σε διαβούλευση με τις αντίστοιχες υπηρεσίες της Επιτροπής. Το ΕΙΤ επιδιώκει να διασφαλίσει την αύξηση του αντικτύπου των δραστηριοτήτων του μέσω της διεθνούς συνεργασίας και συντονίζει τις διεθνείς δραστηριότητες των ΚΓΚ που χρηματοδοτούνται από το ΕΙΤ. Στο

⁽¹⁹⁾ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 11) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

⁽²⁰⁾ Η κοινότητα αποφοίτων του ΕΙΤ φέρνει σε επαφή επιχειρηματίες και παράγοντες αλλαγής που έχουν συμμετάσχει σε εκπαιδευτικά ή επιχειρηματικά προγράμματα που διοργάνωσαν ΚΓΚ. Η κοινότητα αντιπροσωπεύει δίκτυο άνω των 5 000 μελών.

επίκεντρο της δράσης του θέτει σχετικούς στόχους πολιτικής της Ένωσης καθώς και προτεραιότητες στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, όπως επίσης και την εξασφάλιση ενωσιακής προστιθέμενης αξίας. Όταν η φυσική παρουσία της κοινότητας του ΕΙΤ σε τρίτη χώρα κρίνεται αναγκαία για την αύξηση του αντίκτυπου και την αποτελεσματικότερη επίτευξη των στόχων της, το ΕΙΤ εξασφαλίζει τον συντονισμό της παρέμβασης και παρέχει κίνητρα για κοινές προσπάθειες των ΚΓΚ.

Στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας και των δραστηριοτήτων παγκόσμιας εμβέλειας, το ΕΙΤ, σε συνεργασία με την Επιτροπή, δίνει έμφαση στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, στη συνεισφορά σε σχετικές διεθνείς πρωτοβουλίες και στους ΣΒΑ, στη διασφάλιση της πρόσβασης σε ταλέντα και στην ενίσχυση της προσφοράς και ζήτησης καινοτόμων λύσεων. Το ΕΙΤ παρακολουθεί στενά τις εν λόγω δραστηριότητες και διασφαλίζει ότι συμμορφώνονται με την προσέγγιση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» όσον αφορά τη διεθνή συνεργασία, όπως αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695, καθώς και με άλλες συναφείς πολιτικές της Ένωσης.

3.6. Εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας: τρόπος λειτουργίας

Το παρόν τμήμα περιλαμβάνει μια σειρά μέτρων που έχουν σκοπό την προσαρμογή και τη βελτίωση της τρέχουσας λειτουργίας του ΕΙΤ και των ΚΓΚ. Το διοικητικό συμβούλιο διαθέτει τις κατάλληλες εξουσίες και παρακολουθεί με αποτελεσματικό και στρατηγικό τρόπο την εφαρμογή των μέτρων αυτών στο επίπεδο του ΕΙΤ, και παρέχει τα αναγκαία κίνητρα και τον έλεγχο, μεταξύ άλλων μέσω της διαδικασίας διάθεσης των κονδυλίων βάσει επιδόσεων, ώστε να εξασφαλιστεί η εφαρμογή τους από τις ΚΓΚ.

3.6.1. Επιχειρησιακό μοντέλο των ΚΓΚ

Το ΕΙΤ εξασφαλίζει ότι η υλοποίηση των ΚΓΚ συμμορφώνεται πλήρως με τις αντίστοιχες απαιτήσεις που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695, μεταξύ άλλων εξασφαλίζοντας τη μετάβαση των οκτώ υφιστάμενων ΚΓΚ έτσι ώστε να εκπληρώνουν τα νέα κριτήρια εφαρμογής για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό. Κατά συνέπεια, το ΕΙΤ παρέχει ενισχυμένες επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές στις ΚΓΚ και παρακολουθεί συνεχώς τις επιδόσεις των ΚΓΚ προκειμένου να διασφαλίσει τη συμμόρφωση με τις αρχές της χρηστής διαχείρισης, της ορθής διακυβέρνησης, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/819 καθώς και τις αρχές και τα κριτήρια για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695, όπως και την ευθυγράμμιση με τις απαιτήσεις που απορρέουν από τις προτεραιότητες και τους δείκτες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», προκειμένου να μεγιστοποιηθούν οι επιδόσεις και ο αντίκτυπός τους, βάσει μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής για τη συνεργασία μεταξύ ΕΙΤ και ΚΓΚ. Λαμβάνονται κατάλληλα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που οι ΚΓΚ καταγράφουν ανεπαρκείς επιδόσεις ή αποτελέσματα, δεν επιτυγχάνουν τον αναμενόμενο αντίκτυπο ή δεν δημιουργούν ενωσιακή προστιθέμενη αξία.

Το ΕΙΤ εξασφαλίζει τη βελτίωση των μέτρων που διασφαλίζουν τον διαρκή ανοικτό χαρακτήρα των ΚΓΚ σε νέα μέλη, καθώς και τη διαφάνεια κατά την υλοποίηση, ιδίως με τη θέσπιση και εφαρμογή διαφανών, σαφών και συνεκτικών κριτηρίων προσχώρησης και αποχώρησης για τα νέα μέλη που προσδίδουν αξία στις συμπράξεις, καθώς και με άλλες διατάξεις, όπως οι διαφανείς διαδικασίες για την κατάρτιση των επιχειρηματικών τους σχεδίων, και με τη συστηματική παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των ΚΓΚ. Οι ΚΓΚ εκτελούν επίσης τις δραστηριότητές τους κατά τρόπο απόλυτα διαφανή, μεταξύ άλλων μέσω ανοικτών προσκλήσεων για τον εντοπισμό και την επιλογή των έργων τους, των εταιρών τους και άλλων δραστηριοτήτων, και παραμένουν ανοικτές και δυναμικές συμπράξεις στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν νέοι εταίροι από όλη την Ένωση, μεταξύ αυτών ολόενα και μεγαλύτερο μερίδιο ΜΜΕ και νεοφυών επιχειρήσεων, που προσδίδουν αξία στη σύμπραξη, με βάση την αριστεία και τη συνάφεια με την καινοτομία. Για να περιοριστεί η συγκέντρωση της χρηματοδότησης και να διασφαλιστεί ότι οι δραστηριότητες των ΚΓΚ επωφελούνται από ευρύ δίκτυο εταιρών, ενισχύονται η διαφάνεια και η συμπεριληπτικότητα της διαδικασίας για την κατάρτιση των επιχειρηματικών τους σχεδίων (συμπεριλαμβανομένων του προσδιορισμού προτεραιοτήτων, της επιλογής δραστηριοτήτων και της διάθεσης των κονδυλίων) και τις συναφείς αποφάσεις χρηματοδότησης. Στις πολυετείς στρατηγικές των ΚΓΚ γίνεται πρόβλεψη για την επέκταση της σύμπραξης, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας νέων ΚΣ, για τα οποία το διοικητικό συμβούλιο διαθέτει επαρκείς πόρους από τον προϋπολογισμό. Κατά τη λήψη απόφασης για τη χρηματοδότηση, το διοικητικό συμβούλιο λαμβάνει υπόψη την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στις πολυετείς στρατηγικές, μεταξύ άλλων, τον αριθμό των ΚΣ. Οι ΚΓΚ κάνουν ευρύτερη χρήση των ανταγωνιστικών χρηματοδοτικών μηχανισμών και ενισχύουν τον ανοικτό χαρακτήρα των προσκλήσεων, ιδίως για έργα ανοικτά σε τρίτους. Όλα τα μέτρα αυτά θα αυξήσουν τον αριθμό των οντοτήτων που συμμετέχουν στις δραστηριότητες των ΚΓΚ. Τέλος, οι ΚΓΚ, παρέχουν στοιχεία, στο πλαίσιο της τακτικής υποβολής εκθέσεων, σχετικά με τη συμμετοχή νέων εταιρών ως ένα από τα στοιχεία της χρηματοδότησής τους βάσει επιδόσεων.

Καθώς οι ΚΓΚ δραστηριοποιούνται σε όλη την αξιακή αλυσίδα της καινοτομίας, διασφαλίζουν την κατάλληλη και συνεχή ισορροπία μεταξύ των τριών πλευρών του τριγώνου της γνώσης και των σχετικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του επιχειρησιακού τους χαρτοφυλακίου. Το ΕΙΤ παρακολουθεί τις εργασίες των ΚΓΚ για να εξασφαλίσει ότι υλοποιούνται μέσω μιας λιτής, αποτελεσματικής και αποδοτικής δομής που περιορίζει στο ελάχιστο τα διοικητικά, τα διαχειριστικά και τα γενικά έξοδα. Το ΕΙΤ διασφαλίζει ότι οι ΚΓΚ επιτυγχάνουν τον αναμενόμενο αντίκτυπο μέσα από ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, που καθορίζονται στα επιχειρηματικά τους σχέδια και οι οποίες υποστηρίζουν αποτελεσματικά την εκπλήρωση των στόχων τους, συμπεριλαμβανομένου του δυναμικού αντίκτυπου στα οικοσυστήματα καινοτομίας σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Η τήρηση των δεσμεύσεων που ανέλαβε ο κάθε εταίρος ΚΓΚ εξασφαλίζεται χάρη στην τακτική παρακολούθηση της πραγματικής συνεισφοράς του σε σύγκριση με τις αρχικές δεσμεύσεις του. Το ΕΙΤ εξασφαλίζει ότι οι ΚΓΚ διαθέτουν σύστημα διαχείρισης κινδύνου σε περίπτωση που ορισμένοι εταίροι δεν είναι σε θέση να εκπληρώσουν τις αρχικές δεσμεύσεις τους. Κατά την επιδίωξη της οικονομικής βιωσιμότητας των δραστηριοτήτων τους, οι ΚΓΚ αναζητούν ευρύ φάσμα εσόδων και πηγών επενδύσεων. Για τον σκοπό αυτό, οι ΚΓΚ διασφαλίζουν ότι οι όροι πρόσβασης στην εταιρική σχέση παραμένουν ελκυστικοί για ευρύ φάσμα δυνητικών εταίρων. Τα τυχόν τέλη συμμετοχής ή διδάκτρα δεν θα πρέπει να αποτελούν εμπόδιο για τη συμμετοχή σχετικών εταίρων σε μια ΚΓΚ, ιδίως ΜΜΕ, νεοφυών επιχειρήσεων και σπουδαστών.

3.6.2. Μοντέλο χρηματοδότησης των ΚΓΚ

Μέσω ενός λιτού και απλουστευμένου μοντέλου χρηματοδότησης, το ΕΙΤ αναμένεται να βελτιώσει τον αντίκτυπο των ΚΓΚ και τη συμβολή τους στην επίτευξη των στόχων του ΕΙΤ και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», καθώς και να ενθαρρύνει τη δέσμευση των εταίρων των ΚΓΚ. Για να αυξηθεί η προστιθέμενη αξία της στήριξής του, το ΕΙΤ προσαρμόζει το μοντέλο χρηματοδότησής του. Το ΕΙΤ καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να διευκολύνει την ομαλή μετάβαση μεταξύ των περιόδων του ΠΔΠ, ιδίως για τις εν εξελίξει δραστηριότητες. Υπάρχουν τρεις κύριοι τομείς στους οποίους πραγματοποιεί βελτιώσεις το ΕΙΤ.

Πρώτον, το ΕΙΤ μειώνει σταδιακά το ποσοστό χρηματοδότησής του για τις δραστηριότητες προστιθέμενης αξίας των ΚΓΚ ⁽²¹⁾, έτσι ώστε να αυξάνονται τα επίπεδα των ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων πέραν των εσόδων από τους εταίρους των ΚΓΚ. Η προσαρμογή του μοντέλου χρηματοδότησης αναμένεται να διευκολύνει τις ΚΓΚ στη μετάβαση προς την οικονομική βιωσιμότητα. Αναμένεται ότι οι ΚΓΚ θα ενθαρρυνθούν να μειώσουν σταδιακά, κατά τη διάρκεια των συμφωνιών εταιρικής σχέσης, το μερίδιο της χρηματοδότησης του ΕΙΤ στο επιχειρησιακό τους σχέδιο και παράλληλα να αυξήσουν το επίπεδο συνεπένδυσης από πηγές εκτός του ΕΙΤ. Σε όλες τις φάσεις του συνολικού κύκλου ζωής των ΚΓΚ (εκκίνηση, ανάπτυξη, ωρίμανση, έξοδος από την επιχορήγηση του ΕΙΤ) εφαρμόζονται μειούμενα ποσοστά χρηματοδότησης από το ΕΙΤ για δραστηριότητες προστιθέμενης αξίας των ΚΓΚ, όπως παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

	Εκκίνηση	Ανάπτυξη	Ωρίμανση	Έξοδος από την επιχορήγηση του ΕΙΤ
Έτη	1 – 4	5 – 7	8 – 11	12 – 15
Ποσοστό χρηματοδότησης του ΕΙΤ	Μέχρι 100 %	Μέχρι 80 %	Μέχρι 70 %	Μέχρι 50 % το 12ο έτος, μειούμενο κατά 10 % ετησίως

Σχήμα 1: Ποσοστά χρηματοδότησης του ΕΙΤ την περίοδο 2021-2027

Οι δραστηριότητες ορισμένων ΚΓΚ, λόγω της ιδιαίτερης φύσης τους, ενδέχεται να χρειάζονται πρόσθετα κίνητρα για την υλοποίησή τους. Για τον σκοπό αυτό, το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει να εφαρμόσει ευνοϊκότερους όρους χρηματοδότησης για δραστηριότητες μεταξύ ΚΓΚ, δραστηριότητες του ΠΣΚ και για την πιλοτική πρωτοβουλία για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Δεύτερον, το ΕΙΤ διασφαλίζει ότι η διαδικασία παροχής της επιχορήγησης θα ακολουθεί ένα μοντέλο χρηματοδότησης βάσει επιδόσεων. Η χρήση πολυετών υποτροφιών αυξάνεται στον μέγιστο δυνατό βαθμό. Η χρηματοδότηση του ΕΙΤ συνδέεται άμεσα με την πρόοδο που σημειώνεται στους τομείς που παρατίθενται στο άρθρο 10 και στο άρθρο 11 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819 και με τους στόχους των ΚΓΚ, όπως αυτοί ορίζονται στα επιχειρησιακά σχέδιά τους, και θα μπορούσε να μειωθεί, να τροποποιηθεί ή να διακοπεί σε περίπτωση έλλειψης αποτελεσμάτων. Το ΕΙΤ παρέχει, μεταξύ άλλων, ισχυρότερα κίνητρα στις ΚΓΚ για να επιδιώξουν να αποκτήσουν νέους εταίρους, ενώ λαμβάνει και διορθωτικά μέτρα, τα οποία βασίζονται ιδίως στις ατομικές επιδόσεις των ΚΓΚ για να εξασφαλίζεται ο μεγαλύτερος δυνατός αντίκτυπος.

Τρίτον, το ΕΙΤ εφαρμόζει αυστηρούς κανόνες για την ενίσχυση του μηχανισμού ολοκληρωμένης αξιολόγησης πριν από τη λήξη της αρχικής επταετούς περιόδου λειτουργίας των ΚΓΚ σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819. Η εν λόγω ολοκληρωμένη αξιολόγηση, η οποία πραγματοποιείται με τη βοήθεια ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομόνων, είναι σύμφωνη με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και με τα κριτήρια παρακολούθησης και αξιολόγησης που ορίζονται για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695. Ολοκληρώνεται πριν την εκπνοή της αρχικής επταετούς περιόδου. Σε συνέχεια της ολοκληρωμένης αξιολόγησης, το διοικητικό συμβούλιο λαμβάνει απόφαση να συνεχίσει, να τροποποιήσει ή να διακόψει τη χρηματοδοτική συνεισφορά σε μια ΚΓΚ (μη παρατείνοντας επομένως τη συμφωνία εταιρικής σχέσης με τη συγκεκριμένη ΚΓΚ) και να ανακατανεμίσει τους πόρους σε δραστηριότητες με καλύτερες επιδόσεις. Το διοικητικό συμβούλιο ζητεί τη γνώμη της ΟΑΚΜ πριν από την έκδοση της εν λόγω απόφασης.

⁽²¹⁾ Όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 13) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

3.6.3. Μείωση του διοικητικού φόρτου

Το ΕΙΤ εντίνει τις προσπάθειές του στο πεδίο της απλούστευσης, έτσι ώστε να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος των ΚΓΚ, με σκοπό να μπορέσουν να εφαρμόζουν τα επιχειρησιακά τους σχέδια και τις πολυετείς στρατηγικές τους με ευέλικτο και αποδοτικό τρόπο. Στην απλούστευση αυτή μπορεί να περιλαμβάνεται η χρήση εφάπαξ ποσού ή μοναδιαίου κόστους για σχετικές δραστηριότητες των ΚΓΚ. Επιπλέον, για να εξασφαλιστεί ο καλύτερος προγραμματισμός των πόρων, ιδίως όσον αφορά τις δραστηριότητες καινοτομίας, καθώς και για να ενθαρρυνθούν οι εταίροι που συμμετέχουν στις δραστηριότητες των ΚΓΚ να αναλάβουν ισχυρότερες δεσμεύσεις και να υλοποιήσουν μακροπρόθεσμες επενδύσεις, το ΕΙΤ υπογράφει πολυετείς συμφωνίες επιχορήγησης με τις ΚΓΚ, συμπεριλαμβανομένων διατάξεων για τη χρηματοδότηση βάσει επιδόσεων, όταν αυτό κρίνεται κατάλληλο, στο πλαίσιο των αντίστοιχων συμφωνιών εταιρικής σχέσης. Οι εν λόγω πολυετείς συμφωνίες επιχορήγησης δεν υπερβαίνουν τα τρία έτη.

3.6.4. Σχέση του ΕΙΤ με τις ΚΓΚ μετά τη λήξη της συμφωνίας εταιρικής σχέσης

Το ΕΙΤ θεσπίζει τις γενικές αρχές που διέπουν τη σχέση με τις ΚΓΚ μετά τη λήξη της συμφωνίας εταιρικής σχέσης, σύμφωνα με το πλαίσιο για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695. Βάσει διεξοδικής και ανεξάρτητης μελέτης, που διενεργείται μέχρι τα τέλη του 2023, το ΕΙΤ καθορίζει, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή, το συνολικό πλαίσιο για τις σχέσεις του με τις ΚΓΚ των οποίων η συμφωνία εταιρικής σχέσης λύνεται ή λήγει κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού 2021-2027. Η εν λόγω διεξοδική και ανεξάρτητη μελέτη περιλαμβάνει αξιολόγηση των προσπαθειών των ΚΓΚ για την επίτευξη οικονομικής βιωσιμότητας, των παραγόμενων εσόδων και των οικονομικών προοπτικών των ΚΓΚ, και προσδιορίζει τυχόν δραστηριότητες των οποίων η συνέχιση ενδέχεται να διακυβεύεται λόγω έλλειψης πόρων. Εφόσον υπάρξει θετική έκβαση της τελικής επανεξέτασης, το ΕΙΤ μπορεί να συνάψει μνημόνιο συνεργασίας ⁽²²⁾, με μια ΚΓΚ, με σκοπό να διατηρηθεί η ενεργή συνεργασία μαζί της μετά τη λήξη της συμφωνίας εταιρικής σχέσης.

Το μνημόνιο συνεργασίας περιλαμβάνει τα εξής:

- α) δικαιώματα και υποχρεώσεις που συνδέονται με τη συνέχιση των δραστηριοτήτων του τριγώνου της γνώσης, καθώς και με τη διατήρηση του οικοσυστήματος και του δικτύου των ΚΓΚ·
- β) προϋποθέσεις για τη χρήση του σήματος του ΕΙΤ και τη συμμετοχή στα βραβεία του ΕΙΤ και σε άλλες πρωτοβουλίες που οργανώνει το ΕΙΤ·
- γ) προϋποθέσεις για τη συμμετοχή σε δραστηριότητες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης του σήματος του ΕΙΤ για προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και των σχέσεων με την κοινότητα αποφοίτων του ΕΙΤ·
- δ) προϋποθέσεις συμμετοχής σε ανταγωνιστικές προσκλήσεις του ΕΙΤ για ορισμένες ειδικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων μεταξύ ΚΓΚ και των κοινών υπηρεσιών·
- ε) προϋποθέσεις για πρόσθετη στήριξη από το ΕΙΤ σε διακρατικές δραστηριότητες συντονισμού μεταξύ των ΚΣ με υψηλή ενωσιακή προστιθέμενη αξία.

Το διοικητικό συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα διεξοδικής και ανεξάρτητης μελέτης, καθορίζει τη διάρκεια, το περιεχόμενο και τη δομή του μνημονίου συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών δραστηριοτήτων των ΚΓΚ που μπορούν να λάβουν στήριξη σύμφωνα με τα στοιχεία α) έως ε) του δεύτερου εδαφίου. Οι ΚΓΚ δικαιούνται να συμμετέχουν στις δραστηριότητες του ΕΙΤ σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στο μνημόνιο συνεργασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη συμμετοχή σε ανταγωνιστικές προσκλήσεις.

3.7. Συνέργειες και συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα της Ένωσης

Με βάση το ευρύ πεδίο δράσης και τον ιδιαίτερο ρόλο του ως αναπόσπαστου μέρους του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», το ΕΙΤ είναι σε θέση να δημιουργεί συνέργειες και να εξασφαλίζει τη συμπληρωματικότητα, αποφεύγοντας παράλληλα τις επικαλύψεις με άλλα προγράμματα ή μέσα της Ένωσης, μεταξύ άλλων ενισχύοντας τη στήριξή του στις ΚΓΚ στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους όσον αφορά τον προγραμματισμό και την υλοποίηση. Το ΕΙΤ αναμένεται να συμβάλει, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, σε συνέργειες, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα εξής:

Πρόγραμμα Erasmus+

— Το ΕΙΤ επιδιώκει τη δημιουργία συνεργιών μεταξύ του Erasmus+ και των κοινοτήτων του ΕΙΤ. Η συνεργασία αποσκοπεί στη διασφάλιση της πρόσβασης των εκπαιδευόμενων στο πλαίσιο του Erasmus+, που συμμετέχουν σε ΙΤΕ που είναι εταίροι ΚΓΚ, σε θερινά σχολεία των ΚΓΚ ή σε άλλες σχετικές δραστηριότητες κατάρτισης (για παράδειγμα, σχετικά με την επιχειρηματικότητα και τη διαχείριση της καινοτομίας) και στη δημιουργία επαφών με το δίκτυο αποφοίτων των ΚΓΚ.

⁽²²⁾ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 15) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819.

- Στις δραστηριότητες συνεργασίας ενδέχεται επίσης να περιλαμβάνονται η παροχή κατάρτισης από το ΕΙΤ ή τις ΚΓΚ σε ακαδημαϊκό προσωπικό (από οποιαδήποτε ΙΤΕ, πέραν των ΚΓΚ) για προγράμματα σπουδών που ενσωματώνουν την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, καθώς και οι δοκιμές, η υιοθέτηση και η επέκταση καινοτόμων πρακτικών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο των δικτύων Erasmus+ (όπως οι συμμαχίες καινοτομίας μεταξύ ΙΤΕ και επιχειρήσεων) από τις ΚΓΚ και αντιστρόφως.
- Διασφαλίζονται συνέργειες, όπου είναι δυνατόν, με την πρωτοβουλία για τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, η οποία θα μπορούσε να συμβάλει στην ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων εκπαίδευσης του ΕΙΤ ώστε να επιτευχθεί συστημικός αντίκτυπος.

Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη», το οποίο θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/694 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²³⁾.

- Οι ΚΓΚ, και ειδικότερα τα ΚΣ, συνεργάζονται με τους ευρωπαϊκούς κόμβους ψηφιακής καινοτομίας, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/694 για την υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού της βιομηχανίας και των οργανισμών του δημόσιου τομέα.
- Διερευνάται η δυνατότητα αξιοποίησης των υποδομών και των ικανοτήτων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» (όπως πόροι δεδομένων και βιβλιοθήκες αλγορίθμων τεχνητής νοημοσύνης και κέντρα ικανοτήτων υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων στα κράτη μέλη) από τις ΚΓΚ στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, καθώς και για σκοπούς δοκιμών και επίδειξης σε έργα καινοτομίας.

Ταμεία της πολιτικής συνοχής [ιδίως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, που θεσπίστηκαν με τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, που θεσπίστηκε με τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+)]

- Οι ΚΓΚ, μέσω των ΚΣ και των κόμβων του ΠΣΚ, προωθούν την περιφερειακή και διαπεριφερειακή συνεργασία μεταξύ των παραγόντων του τριγώνου της γνώσης και των διαχειριστικών αρχών, σε συνεργασία με τη διαπεριφερειακή συνεργασία και τις επενδύσεις κατά μήκος αξιακών αλυσίδων σε συναφείς τομείς προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς και τις εργασίες των θεματικών πλατφορμών έξυπνης εξειδίκευσης. Η συνεργασία αυτή με τις διαχειριστικές αρχές μπορεί να οδηγήσει στη συμπερίληψη δραστηριοτήτων των ΚΓΚ στα επιχειρησιακά προγράμματα. Το ΕΙΤ διερευνά επίσης την πιθανότητα να συμβάλει στις πρωτοβουλίες ανάπτυξης δεξιοτήτων στο πλαίσιο των ταμείων της πολιτικής συνοχής μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών.
- Το ΕΙΤ προωθεί τη συνεργασία μεταξύ συναφών ΚΓΚ και των πλατφορμών έξυπνης εξειδίκευσης, προκειμένου να διευκολυνθούν οι συνέργειες μεταξύ των πόρων του ΕΙΤ, των ταμείων της πολιτικής συνοχής και άλλων ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων. Στόχος είναι να διευρυνθεί η εκπροσώπηση των δραστηριοτήτων του ΕΙΤ σε ολόκληρη την Ένωση, να ενισχυθούν οι δεσμοί με στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης και να αξιοποιηθεί καλύτερα το ΠΣΚ για τη μόχλευση των ΕΔΕΤ στις δραστηριότητες του ΕΙΤ και των ΚΓΚ.

Πρόγραμμα InvestEU

- Οι ΚΓΚ επιδιώκουν τη συνεργασία του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU για την παροχή τεχνικής υποστήριξης και συνδρομής στις επιχειρήσεις που υποστηρίζονται από ΚΓΚ για την προετοιμασία, την ανάπτυξη και την υλοποίηση έργων.
- Οι ΚΓΚ επιδιώκουν να συμβάλουν στην τροφοδότηση της πύλης InvestEU, προκειμένου να φέρουν τους επενδυτές και τους ενδιαμέσους χρηματοδοτικούς οργανισμούς πιο κοντά στις επιχειρήσεις που στηρίζονται από ΚΓΚ, σε στενή συνεργασία με τις υπηρεσίες της Επιτροπής και σε συνεργασία με το ΕΣΚ.

Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», το οποίο θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁴⁾.

Το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» έχει σημασία, μεταξύ άλλων, για τις δραστηριότητες μιας νέας ΚΓΚ σχετικά με τους ΤΚΠΔ. Θα αναπτυχθούν ισχυρές συνέργειες και συμπληρωματικότητα με το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» σε πεδία όπως οι δεξιότητες, οι θέσεις εργασίας και τα επιχειρηματικά μοντέλα στον τομέα της δημιουργίας.

Πρόγραμμα για την ενιαία αγορά, το οποίο θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/690 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/694 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29 ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη», και την κατάργηση της απόφασης (ΕΕ) 2015/2240 (ΕΕ L 166 της 11.5.2021, σ. 1).

⁽²⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (2021-2027) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1295/2013 (βλέπε σελίδα 34 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽²⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/690 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση προγράμματος για την εσωτερική αγορά, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων, τον τομέα των φυτών, των ζώων, των τροφίμων και των ζωοτροφών, και τις ευρωπαϊκές στατιστικές (πρόγραμμα για την ενιαία αγορά) και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 99/2013, (ΕΕ) αριθ. 1287/2013, (ΕΕ) αριθ. 254/2014 και (ΕΕ) αριθ. 652/2014 (ΕΕ L 153 της 3.5.2021, σ. 1).

Οι ΚΓΚ επιδιώκουν τη συνεργασία με το δίκτυο «Enterprise Europe Network» (EEN) και τις τομεακές ομάδες του για να διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων, τη μεταφορά τεχνολογίας και τις συμπράξεις καινοτομίας για τους επιχειρηματίες που επιθυμούν να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους σε όλη την Ένωση και πέραν αυτής, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/690. Οι οργανώσεις του EEN θα προωθήσουν τις δραστηριότητες των ΚΓΚ μεταξύ των ΜΜΕ που είναι πελάτες τους. Το ΕΙΤ διερευνά τη δυνατότητα συνεργασίας στα προγράμματα κινητικότητας για νέους επιχειρηματίες, ώστε να βελτιώσουν τις επιχειρηματικές τους δεξιότητες.

4. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΛΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΔΗΜΙΚΗ ΕΚΡΗΣΗ ΤΗΣ COVID-19

Οι σημαντικές κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές και τεχνολογικές αλλαγές που προκύπτουν από την κρίση της COVID-19 καθιστούν αναγκαία τη συνεργασία όλων των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης. Το ΕΙΤ θα πρέπει να συμβάλει στις αναγκαίες προσπάθειες καινοτομίας παρέχοντας συνεκτική απάντηση στην κρίση της COVID-19.

Το ΕΙΤ θα μεριμνήσει ώστε οι ΚΓΚ να στηρίξουν και να προωθήσουν την επίτευξη καινοτόμων λύσεων σε διάφορα πεδία δράσης, σύμφωνα με τις προτεραιότητες του σχεδίου ανάκαμψης για την Ευρώπη, της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, της νέας βιομηχανικής στρατηγικής για την Ευρώπη και των ΣΒΑ, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην ανάκαμψη των κοινωνιών και της οικονομίας της Ευρώπης και ενισχύοντας τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητά τους.

Ειδικότερα, το ΕΙΤ θα πρέπει να διασφαλίσει ότι οι ΚΓΚ είναι σε θέση να λειτουργούν με την αναγκαία ευελιξία ώστε να προσαρμόζονται στις προκλήσεις που προκύπτουν από την κρίση της COVID-19, καθώς και σε νέες και απροσδόκητες προκλήσεις και προτεραιότητες. Υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του ΕΙΤ, οι ΚΓΚ θα μπορούσαν να αναπτύξουν μέτρα κατάλληλα για τη στήριξη και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων τους, και συγκεκριμένα των εταιριών και των δικαιούχων τους, τα οποία θα μπορούσαν να επεκτείνονται και πέραν των υφιστάμενων κοινοτήτων τους. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε δράσεις που έχουν στόχο την αύξηση της ανθεκτικότητας των πολύ μικρών επιχειρήσεων, των ΜΜΕ και των νεοφυών επιχειρήσεων, καθώς και των σπουδαστών, των ερευνητών, των επιχειρηματιών και των εργαζομένων που έχουν δεχτεί ιδιαίτερα σοβαρό πλήγμα από την κρίση της COVID-19.

Οι ΚΓΚ καλούνται επίσης να αξιοποιήσουν τις συνέργειες με άλλες πρωτοβουλίες και εταιρικές σχέσεις της Ένωσης, με σκοπό να στηριχθεί η ισχύς των οικοσυστημάτων καινοτομίας της Ευρώπης.

Κατά την προσαρμογή τους στη νέα κατάσταση, οι ΚΓΚ μπορούν να αξιοποιούν καινοτόμα συνεργατικά εργαλεία, μέσα και υπηρεσίες πληροφόρησης και υποστήριξης για να διασφαλίσουν τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση εντός των κοινοτήτων τους.

Το ΕΙΤ, επιδιώκοντας συνέργειες με άλλα προγράμματα και οργανισμούς της Ένωσης, μπορεί να προτείνει πρωτοβουλίες που βασίζονται στην ολοκλήρωση του τριγώνου της γνώσης με στόχο τη στήριξη των οικοσυστημάτων καινοτομίας στην Ένωση. Για τον σκοπό αυτό, το ΕΙΤ μπορεί να προωθεί νέες δραστηριότητες μεταξύ ΚΓΚ για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από την κρίση COVID-19.

5. ΠΟΡΟΙ

5.1. Ανάγκες προϋπολογισμού

Οι ανάγκες προϋπολογισμού του ΕΙΤ για την περίοδο 2021-2027 ανέρχονται σε 2 965 000 000 EUR και βασίζονται σε τρεις κύριους συντελεστές: 1) δαπάνες για τις οκτώ υφιστάμενες ΚΓΚ (για τρεις από τις οποίες οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης θα λήξουν έως το 2024) και τη δρομολόγηση δύο νέων ΚΓΚ (η πρώτη το 2022 ή το 2023 και η δεύτερη το 2026): 2) διοικητικές δαπάνες του ΕΙΤ· και 3) έξοδα για την προετοιμασία, την παρακολούθηση, τον έλεγχο, τον λογιστικό έλεγχο, την αξιολόγηση και άλλες δραστηριότητες και δαπάνες που απαιτούνται για τη διαχείριση και την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του ΕΙΤ, καθώς και για την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695.

Για τη χρηματοδότηση των υφιστάμενων και των νέων ΚΓΚ προβλέπεται ποσό περίπου 2 854 000 000 EUR (96 % του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΙΤ), εκ των οποίων:

- α) ποσοστό τουλάχιστον 10 % και έως 15 % κατ' ανώτατο όριο διατίθεται για το ΠΣΚ·
- β) ποσοστό 7 % κατ' ανώτατο όριο διατίθεται σε δραστηριότητες μεταξύ ΚΓΚ, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης για ΚΓΚ των οποίων η συμφωνία εταιρικής σχέσης λήγει ή λύνεται·
- γ) ποσοστό 3 % κατ' ανώτατο όριο διατίθεται για πιλοτική πρωτοβουλία για την τριτοβάθμια εκπαίδευση διάρκειας τριών ετών.

Με τη θέσπιση ενός σταδιακά μειούμενου ποσοστού χρηματοδότησης του ΕΙΤ, οι ΚΓΚ αναμένεται να κινητοποιήσουν περαιτέρω 1 500 000 000 EUR από άλλες δημόσιες και ιδιωτικές πηγές. Ο προϋπολογισμός για τη δρομολόγηση δύο νέων ΚΓΚ (η πρώτη θα δρομολογηθεί το συντομότερο δυνατό και εντός του 2022 ή του 2023, ενώ η δεύτερη θα δρομολογηθεί το 2026) θα ανέλθει σε περίπου 300 000 000 EUR. Εάν καταστούν διαθέσιμα πρόσθετα κονδύλια του προϋπολογισμού, επιπλέον των κονδυλίων του ΕΙΤ, το ΕΙΤ μπορεί να δρομολογήσει και άλλες ΚΓΚ.

Το ΕΙΤ παραμένει ένας αποτελεσματικός και δυναμικός οργανισμός. Το κόστος των διοικητικών δαπανών του ΕΙΤ, που καλύπτει το αναγκαίο προσωπικό, τις διοικητικές και λειτουργικές δαπάνες και τις δαπάνες υποδομής, δεν υπερβαίνει κατά μέσο όρο το 3 % του προϋπολογισμού του ΕΙΤ. Μέρος των διοικητικών δαπανών καλύπτεται από την Ουγγαρία χάρη στη δωρεάν παροχή χώρου γραφείων έως το τέλος του 2029. Για τον σκοπό αυτό, καταβάλλεται επίσης σημαντική προσπάθεια για τη μείωση των διοικητικών δαπανών των ΚΓΚ, οι οποίες πρέπει σε κάθε περίπτωση να διατηρηθούν κατά το δυνατόν στο ελάχιστο.

5.2. Αντίκτυπος (παρακολούθηση και αξιολόγηση)

Η μέτρηση του αντίκτυπου του ΕΙΤ αναμένεται να βελτιώνεται συνεχώς κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού λαμβανομένων υπόψη των διδαγμάτων που έχουν αντληθεί, των εμπειριών που έχουν αποκτηθεί μέχρι σήμερα και της ανάγκης εξορθολογισμού των πρακτικών του με βάση εκείνες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Το ΕΙΤ εφαρμόζει ένα πλαίσιο αξιολόγησης, υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης, σύμφωνα με τα άρθρα 10, 11 και 20 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819, με το οποίο διασφαλίζεται η συνοχή με τη συνολική προσέγγιση που ακολουθείται για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», αλλά και η κατάλληλη ευελιξία. Συγκεκριμένα, βελτιώνεται η ανάδραση μεταξύ της Επιτροπής, του ΕΙΤ και των ΚΓΚ, προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι με συνεπή, συνεκτικό και αποτελεσματικό τρόπο.

5.2.1. Υποβολή εκθέσεων και παρακολούθηση

Το ΕΙΤ βελτιώνει το υφιστάμενο σύστημα παρακολούθησης και θεσπίζει ένα πλαίσιο υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης που συμπεριλαμβάνει βασικούς δείκτες επιδόσεων, σε ευθυγράμμιση με τους δείκτες κατεύθυνσης αντίκτυπου του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Η υποβολή εκθέσεων και η παρακολούθηση των επιχειρησιακών επιδόσεων των ΚΓΚ, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών τους δαπανών και των αποτελεσμάτων τους, αποτελεί το πρωταρχικό καθήκον του ΕΙΤ και υλοποιείται σε συνεργασία με τις κοινές εταιρικές υπηρεσίες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» εντός της Επιτροπής. Το σύστημα υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης για τις ΚΓΚ ενσωματώνεται στο συνολικό σύστημα παρακολούθησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ιδίως με την εφαρμογή κοινών προτύπων δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της συλλογής δεδομένων που αποθηκεύονται στη βάση δεδομένων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Η Επιτροπή συμμετέχει στον από κοινού σχεδιασμό όλων των σχετικών δεικτών και εργαλείων αντίκτυπου και παρακολούθησης που αναπτύσσονται ή εφαρμόζονται από το ΕΙΤ, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή με το συνολικό σύστημα παρακολούθησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», συμπεριλαμβανομένων των δεικτών κατεύθυνσης αντίκτυπου, των κριτηρίων για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις και της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει διαδικασίες συνεχούς παρακολούθησης, καθώς και διαδικασίες ενδιάμεσης επανεξέτασης και ολοκληρωμένης αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένου αξιόπιστου συνόλου ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών και των σχετικών βασικών τιμών και στόχων τους. Επιπλέον, το ΕΙΤ λαμβάνει υπόψη τη σταδιακή ανάπτυξη της μεθοδολογίας «ραντάρ καινοτομίας» (innovation radar) στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», και διερευνά τον τρόπο με τον οποίο οι ΚΓΚ θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν το ραντάρ καινοτομίας ώστε να ενισχυθούν οι δραστηριότητες παρακολούθησης που έχει αναλάβει.

Τα αποτελέσματα της παρακολούθησης αυτής τροφοδοτούν τις διαδικασίες πολυετούς επιχειρηματικού σχεδιασμού των ΚΓΚ και καθορίζουν την κατανομή της χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων των ΚΓΚ με βάση τις επιδόσεις και την προετοιμασία των συμφωνιών εταιρικής σχέσης και των συμφωνιών επιχορήγησης με τις ΚΓΚ ως δικαιούχους. Επιπλέον, τα αποτελέσματα της παρακολούθησης των ΚΓΚ αναμένεται να τροφοδοτήσουν τη διαδικασία στρατηγικού συντονισμού για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις.

Οι δραστηριότητες του ΕΙΤ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης μέσω των ΚΓΚ, αναμένεται να έχουν:

- 1) αντίκτυπο στην τεχνολογία, την οικονομία και την καινοτομία επηρεάζοντας τη δημιουργία και την ανάπτυξη επιχειρήσεων, καθώς και να οδηγήσουν στην εξεύρεση νέων καινοτόμων λύσεων για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, δημιουργώντας άμεσες και έμμεσες θέσεις απασχόλησης και κινητοποιώντας πρόσθετες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις·
- 2) αντίκτυπο στην επιστήμη και την εκπαίδευση ενισχύοντας το ανθρώπινο κεφάλαιο στην έρευνα και την καινοτομία, βελτιώνοντας τις δεξιότητες καινοτομίας και επιχειρηματικότητας τόσο σε ατομικό όσο και σε οργανωτικό επίπεδο και ενισχύοντας τη δημιουργία και τη διάδοση των γνώσεων και της καινοτομίας με ανοικτό πνεύμα στην κοινωνία·
- 3) αντίκτυπο στην κοινωνία, μεταξύ άλλων αντίκτυπο που προκύπτει από την εξεύρεση συστημικών λύσεων εντός και πέραν της κοινότητας του ΕΙΤ, όπως και μέσω δραστηριοτήτων μεταξύ ΚΓΚ, καθώς θα προωθούν τις προτεραιότητες της πολιτικής της Ένωσης στους τομείς της κλιματικής αλλαγής (όπως ο μετριασμός, η προσαρμογή και η ανθεκτικότητα), της ενέργειας, των πρώτων υλών, της υγείας, της μεταποίησης με προστιθέμενη αξία, του ψηφιακού τομέα, της αστικής κινητικότητας, των τροφίμων, του πολιτισμού και της δημιουργικότητας, ή των υδάτων, μέσω καινοτόμων λύσεων και της συνεργασίας με πολίτες και τελικούς χρήστες, και καθώς θα ενισχύουν την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων σε αυτούς τους τομείς της κοινωνίας.

Το ΕΙΤ εξασφαλίζει την ανάπτυξη ειδικών κοινωνικών δεικτών στους τομείς δραστηριότητας των ΚΓΚ και διενεργεί τακτική παρακολούθηση σύμφωνα με το πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» όσον αφορά τον κοινωνικό αντίκτυπο.

Οι αντικτύποι που αναφέρονται στην τρίτη παράγραφο μετρούνται, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με τους δείκτες κατεύθυνσης αντικτύπου που απαριθμούνται στο παράρτημα V του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695.

Το ΕΙΤ μαζί με την Επιτροπή αναπτύσσει πρόσθετους δείκτες, όπως δείκτες κοινωνικού αντικτύπου στους τομείς δραστηριότητας των ΚΓΚ, σύμφωνα με το πλαίσιο για την ανάπτυξη δεικτών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Οι δείκτες αυτοί αντικατοπτρίζουν τη συνολική προσέγγιση για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις ώστε να συνεισφέρουν στον επιστημονικό, οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο. Η ευθυγράμμιση των δεικτών αντικτύπου με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» έχει σκοπό την παρακολούθηση της πρόοδου ως προς την υλοποίηση των στόχων του ΕΙΤ με την πάροδο του χρόνου, διασφαλίζοντας συγκριτική τεκμηρίωση των αποτελεσμάτων και του αντικτύπου που έχουν οι ΚΓΚ σε σχέση με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Επιπλέον, το ΕΙΤ διασφαλίζει ότι το σύστημα παρακολούθησης καταγράφει την πρόοδο που υλοποιείται σε σχέση με τις δραστηριότητες που αφορούν ειδικά το μοντέλο ΚΓΚ, όπως η ολοκλήρωση του τριγώνου της γνώσης και οι επιχειρηματικές δεξιότητες. Οι δείκτες σχετικά με τις δραστηριότητες του ΕΙΤ που σχετίζονται με την εκπαίδευση (στις οποίες συμπεριλαμβάνονται όσες στηρίζουν τις ικανότητες των ΙΤΕ) παρακολουθούν για παράδειγμα τα εξής:

- 1) την απόκτηση δεξιοτήτων ανθρώπινου κεφαλαίου, τη συμμετοχή των ΙΤΕ και τη βελτίωση των ικανοτήτων τους (βραχυπρόθεσμα)·
- 2) τη σταδιοδρομία και τον ρόλο και τις επιδόσεις των ΙΤΕ στα τοπικά οικοσυστήματα καινοτομίας (μεσοπρόθεσμα)· και
- 3) τις συνθήκες εργασίας και τον ρόλο και τις επιδόσεις των ΙΤΕ στα τοπικά οικοσυστήματα καινοτομίας (μακροπρόθεσμα).

Η συνεχής παρακολούθηση των ΚΓΚ πραγματοποιείται με αποδοτικό τρόπο και καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- 1) την πρόοδο προς την κατεύθυνση της οικονομικής βιωσιμότητας, ιδίως τη μόχλευση νέων πηγών επενδύσεων·
- 2) την πρόοδο προς την κατεύθυνση της πανευρωπαϊκής κάλυψης και του ανοικτού χαρακτήρα, καθώς και τη διαφάνεια της διακυβέρνησης·
- 3) την αποτελεσματικότητα στην επιτάχυνση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (συγκεκριμένα, δημιουργία και στήριξη επιχειρήσεων υψηλής ανάπτυξης)·
- 4) τις διοικητικές και διαχειριστικές δαπάνες κάθε ΚΓΚ·
- 5) τις δραστηριότητες των ΚΣ και τους κόμβους και τις οντότητες του ΠΣΚ και την ενσωμάτωσή τους στα τοπικά οικοσυστήματα καινοτομίας·
- 6) την υλοποίηση δραστηριοτήτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της διευρυμένης χρήσης του σήματος του ΕΙΤ.

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει έναν μη εξαντλητικό κατάλογο βασικών δεικτών επιδόσεων και στόχων που αναμένεται να παρακολουθούνται από το ΕΙΤ κατά την περίοδο 2021-2027. Οι εν λόγω δείκτες παρέχουν τις κύριες κατευθύνσεις εισροών και εκροών για την παρακολούθηση της επίτευξης των βασικών στόχων του ΕΙΤ για την περίοδο 2021-2027, όπως η πρόωθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης, η αύξηση του περιφερειακού και του τοπικού αντικτύπου του και η τήρηση πιο ανοικτής στάσης έναντι των δυνητικών εταίρων και των συμφεροντούχων, με παράλληλο ισοσκελισμό των εσόδων και των δαπανών, η σύσταση νέων ΚΣ καθώς και η εισαγωγή νέων καινοτόμων λύσεων στην αγορά που θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων.

Δείκτες διαχείρισης του ΕΙΤ	Στόχος 2023 (Βάση αναφοράς 2020)	Στόχος 2027 (Βάση αναφοράς 2020)
Αριθμός οντοτήτων/οργανώσεων που συμμετέχουν στις δραστηριότητες του ΕΙΤ και των ΚΓΚ	Αύξηση κατά 20 %	Αύξηση κατά 50 %
Αριθμός καινοτομιών (προϊόντων και υπηρεσιών) που κυκλοφόρησαν στην αγορά	1 500	4 000
ΙΤΕ που συμμετέχουν στις δραστηριότητες του ΕΙΤ και των ΚΓΚ	285	680
Αριθμός σπουδαστών που συμμετέχουν στις δραστηριότητες εκπαίδευσης του ΕΙΤ και των ΚΓΚ	8 500	25 500
Αριθμός νεοφυών επιχειρήσεων που έλαβαν στήριξη	300	700
Χρηματοδότηση ΚΓΚ	700 000 000 EUR	1 500 000 000 EUR
Αριθμός οντοτήτων/οργανώσεων που συμμετέχουν στις δραστηριότητες του ΕΙΤ και των ΚΓΚ από περιοχές στις οποίες δεν υπάρχουν ΚΣ των ΚΓΚ	Αύξηση κατά 50 %	Αύξηση κατά 100 %

Προκειμένου να βελτιωθούν ο ανοικτός χαρακτήρας και η διαφάνεια, το ΕΙΤ μεριμνά ώστε τα στοιχεία έργου που συλλέγει μέσω του εσωτερικού του συστήματος παρακολούθησης, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων από τις ΚΓΚ, να είναι πλήρως προσβάσιμα και ενσωματωμένα στο συνολικό σύστημα διαχείρισης δεδομένων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Το ΕΙΤ διασφαλίζει ότι οι λεπτομερείς πληροφορίες που προκύπτουν από τη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης υποβάλλονται εγκαίρως και είναι προσβάσιμες στη βάση δεδομένων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Επιπλέον, το ΕΙΤ φροντίζει να υποβάλλονται ειδικές εκθέσεις σχετικά με τον ποσοτικό και ποιοτικό αντίκτυπο, συμπεριλαμβανομένων των δεσμεύσεων και των χρηματοδοτικών συνεισφορών που όντως χορηγήθηκαν.

5.2.2. Αξιολόγηση, ενδιάμεση επανεξέταση και συνολική αξιολόγηση

Οι περιοδικές ανεξάρτητες αξιολογήσεις των δραστηριοτήτων του ΕΙΤ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης μέσω των ΚΓΚ, διεξάγονται από την Επιτροπή σύμφωνα με τους κανονισμούς (ΕΕ) 2021/819 και (ΕΕ) 2021/695.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819, η ενδιάμεση αξιολόγηση αποτιμά, μεταξύ άλλων, το αποτέλεσμα και τον αντίκτυπο της πιλοτικής πρωτοβουλίας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών οικονομικής βιωσιμότητας των ΚΓΚ, τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων ΠΣΚ και τη συνεργασία μεταξύ του ΕΙΤ και των εκτελεστικών φορέων στο πλαίσιο του πυλώνα III «Καινοτόμος Ευρώπη» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Στο πλαίσιο αυτό, οι αξιολογήσεις του ΕΙΤ αποτιμούν, ιδίως, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα, τη συνάφεια, τη συνοχή και την ενωσιακή προστιθέμενη αξία των δραστηριοτήτων του ΕΙΤ, μεταξύ άλλων μέσω των ΚΓΚ. Διενεργούνται από την Επιτροπή, με τη βοήθεια ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομόνων, και τροφοδοτούν τις αξιολογήσεις του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που πραγματοποιεί η Επιτροπή, μεταξύ άλλων ενόψει μιας συστημικής αξιολόγησης του πυλώνα III «Καινοτόμος Ευρώπη» του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ιδίως όσον αφορά την υπηρεσία μίας στάσης για την καινοτομία.

Κάθε ΚΓΚ υπόκειται σε συνολική αξιολόγηση που διενεργείται από το ΕΙΤ, υπό την εποπτεία του διοικητικού συμβουλίου και με τη στήριξη ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομόνων, πριν από το τέλος της επταετούς περιόδου της συμφωνίας εταιρικής σχέσης, καθώς και σε τελική επανεξέταση πριν από τη λήξη της. Βάσει της συνολικής αξιολόγησης, το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει εάν θα παρατείνει τη συμφωνία εταιρικής σχέσης πέραν των πρώτων επτά ετών, ενώ η τελική επανεξέταση χρησιμοποιείται ως βάση για τη διαπραγμάτευση ενός πιθανού μνημονίου συνεργασίας. Όταν διενεργεί τις αξιολογήσεις αυτές, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819, το διοικητικό συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τα κριτήρια για την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ευρωπαϊκών συμπράξεων που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/695, την επίτευξη των στόχων της ΚΓΚ, τον συντονισμό της με άλλες σχετικές πρωτοβουλίες έρευνας και καινοτομίας, το επίπεδο οικονομικής βιωσιμότητάς της, την ικανότητά της να εξασφαλίζει την τήρηση ανοικτής στάσης έναντι νέων μελών, τη διαφάνεια της διακυβέρνησής της, και την ικανότητά της να προσελκύει νέα μέλη, εντός των ορίων της συνεισφοράς της Ένωσης που αναφέρεται στο άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819, την ενωσιακή προστιθέμενη αξία και τη συνάφεια σε σχέση με τους στόχους του ΕΙΤ.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819, το ΕΙΤ, υπό την εποπτεία του διοικητικού συμβουλίου, διεξάγει ενδιάμεσες επανεξετάσεις των επιδόσεων και των δραστηριοτήτων των ΚΓΚ που καλύπτουν τα τρία πρώτα έτη της συμφωνίας εταιρικής σχέσης (δηλαδή τη φάση εκκίνησης των ΚΓΚ) και, κατά περίπτωση, τα τρία έτη μετά την παράτασή της (δηλαδή τη φάση ωρίμανσης). Οι επανεξετάσεις αυτές βασίζονται στη συνεχή παρακολούθηση που πραγματοποιεί το ΕΙΤ. Βοηθούν το διοικητικό συμβούλιο να λαμβάνει έγκαιρες ενδείξεις σχετικά με τις επιδόσεις των ΚΓΚ όσον αφορά τη στρατηγική και τους στόχους τους, καθώς και τη συμμόρφωση με τις ενδείξεις του διοικητικού συμβουλίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/819, σε περίπτωση που η συνεχής παρακολούθηση, μια ενδιάμεση επανεξέταση ή η συνολική αξιολόγηση μιας ΚΓΚ καταδεικνύει ανεπαρκή πρόοδο στους τομείς που αναφέρονται στο άρθρο 10 του εν λόγω κανονισμού ή έλλειψη ενωσιακής προστιθέμενης αξίας, το διοικητικό συμβούλιο λαμβάνει κατάλληλα διορθωτικά μέτρα. Τα διορθωτικά μέτρα δύνανται να λάβουν τη μορφή μείωσης, τροποποίησης ή απόσυρσης της χρηματοδοτικής συνεισφοράς του ΕΙΤ ή λύσης της συμφωνίας εταιρικής σχέσης, καθώς και δεσμευτικών συστάσεων όσον αφορά τις δραστηριότητες της ΚΓΚ ή προτάσεων για προσαρμογή των μοντέλων επίτευξης αποτελεσμάτων και των επιχειρησιακών μοντέλων της.

Τα αποτελέσματα των εν λόγω ενδιάμεσων επανεξετάσεων και αξιολογήσεων δημοσιοποιούνται, κοινοποιούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και υποβάλλονται στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατηγικού συντονισμού για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις.

Προσάρτημα 1

Δελτίο σχετικά με την ΚΓΚ για τους τομείς και τους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργικότητας (ΤΚΠΔ)

I. Η πρόκληση

Μια ΚΓΚ για τους ΤΚΠΔ ⁽²⁶⁾ μπορεί να προσφέρει μια οριζόντια λύση σε σειρά αυξανόμενων προκλήσεων, οι οποίες έχουν μόνιμο χαρακτήρα, και μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω των δραστηριοτήτων εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας. Οι προκλήσεις αυτές μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τέσσερις πυλώνες:

- 1) ευρωπαϊκή δημιουργικότητα και πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία·
- 2) ευρωπαϊκή ταυτότητα και συνοχή·
- 3) απασχόληση, οικονομική ανθεκτικότητα και έξυπνη ανάπτυξη της Ευρώπης· και
- 4) η Ευρώπη ως παγκόσμιος παράγοντας.

Η ευρωπαϊκή δημιουργικότητα και πολιτιστική πολυμορφία εξαρτώνται από την ανθεκτικότητα και την ευρωστία των ΤΚΠΔ. Ωστόσο, οι τομείς αυτοί αντιμετωπίζουν πολυάριθμες προκλήσεις εξαιτίας του αυξημένου ανταγωνισμού από παγκόσμιους παράγοντες και των μεταβολών στο ψηφιακό τοπίο.

- Οι παραγωγοί, οι δημιουργοί, οι διανομείς, οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς, οι κινηματογράφοι, τα θέατρα και όλοι οι τύποι πολιτιστικών οργανώσεων και επιχειρήσεων πρέπει να καινοτομούν για να προσελκύσουν νέο κοινό και για να επεκταθούν, καθώς και για να αναπτύξουν νέες διαδικασίες, υπηρεσίες, περιεχόμενο και πρακτικές που προσφέρουν κοινωνική αξία.
- Η έλλειψη επιχειρηματικότητας και οριζόντιων δεξιοτήτων στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας ⁽²⁷⁾ αφορά τόσο αναδυόμενους υποτομείς όσο και ήδη ώριμους υποτομείς που υπόκεινται σε εκτενή ψηφιακό μετασχηματισμό. Οι δεξιότητες αυτές χρειάζονται για την καινοτομία και είναι ζωτικής σημασίας υπό το πρίσμα των αλλαγών στην αγορά εργασίας που αντιμετωπίζει ο συγκεκριμένος τομέας.
- Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί αδιαμφισβήτητη έκφραση της πολιτιστικής ταυτότητας, σημαντικό δημόσιο αγαθό και πηγή καινοτομίας, παρέχοντας καλή απόδοση επενδύσεων και σημαντικά οικονομικά έσοδα, ωστόσο το δυναμικό της παραμένει ακόμα σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητο. Λειτουργώντας καταλυτικά για τη βιώσιμη αναγέννηση με αξιοποίηση της κληρονομιάς και ως ουσιαστικό κίνητρο για την εκπαίδευση και τη διά βίου μάθηση, και προάγοντας τη συνεργασία και την κοινωνική συνοχή, μπορεί να ωφεληθεί σε μεγάλο βαθμό από μια ΚΓΚ για τους ΤΚΠΔ.

Οι κοινωνιακές προκλήσεις που σχετίζονται με την ευρωπαϊκή ταυτότητα και συνοχή μπορούν γενικά να περιγραφούν σε όρους έλλειψης «γεφυρών» που να συνδέουν διαφορετικά τμήματα της κοινωνίας και διαφορετικά εδάφη. Περιλαμβάνουν θέματα που σχετίζονται με τον κοινωνικό αποκλεισμό, την ανάγκη σύμφιξης των διαπολιτισμικών σχέσεων, την προστασία της γλωσσικής ποικιλομορφίας, συμπεριλαμβανομένων των μειονοτικών γλωσσών, και την ανάπτυξη ενός αισθήματος του ανήκειν που να εδράζεται στην πολιτιστική μας πολυμορφία και την κοινή μας κληρονομιά, αίσθημα που θα μπορούσε να καλλιεργηθεί με την ενίσχυση μιας πιο συμπεριληπτικής και προσβάσιμης συμμετοχής στην κοινότητα, με καινοτομίες στον σχεδιασμό, την αρχιτεκτονική και τη χρήση δημόσιων χώρων, καθώς και με κοινωνιακές καινοτομίες με γνώμονα τον πολιτισμό. Συγκεκριμένα:

- η συνεργασία μεταξύ ερευνητών, μεταξύ του τομέα της έρευνας και της βιομηχανίας, και μεταξύ των δημόσιων οργανισμών και των οργανώσεων του τριτογενούς τομέα, είναι περιορισμένη, ενώ ο συντονισμός των προσπαθειών έρευνας και ανάπτυξης, της διάδοσης μεθόδων, αποτελεσμάτων και βέλτιστων πρακτικών είναι ανεπαρκής και υφίστανται περιττές επικαλύψεις στους τομείς αυτούς·
- το επίπεδο της ολοκλήρωσης των δημιουργικών ομάδων και των κόμβων καινοτομίας είναι ανεπαρκές·
- σημαντικό τμήμα των περιφερειακών προτεραιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης στην Ευρώπη αναφέρεται στον πολιτισμό υπό διαφορετικές οπτικές γωνίες (όπως πολιτιστική κληρονομιά, δημιουργικοί κλάδοι και τέχνες)·

⁽²⁶⁾ Οι ΤΚΠΔ περιλαμβάνουν το σύνολο των τομέων και κλάδων των οποίων οι δραστηριότητες βασίζονται σε πολιτισμικές αξίες, πολιτιστική ποικιλομορφία και ατομική και/ή συλλογική καλλιτεχνική και άλλη δημιουργική έκφραση, είτε αυτές οι δραστηριότητες έχουν ως γνώμονα την αγορά είτε είναι προσανατολισμένες εκτός αγοράς, όποιο κι αν είναι το είδος της δομής μέσω της οποίας πραγματοποιούνται, και ανεξάρτητα από τον τρόπο χρηματοδότησης της δομής αυτής. Οι εν λόγω δραστηριότητες περιλαμβάνουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων που έχουν τη δυνατότητα να παράγουν καινοτομία, και τη δημιουργία πλούτου και θέσεων εργασίας μέσω της παραγωγής κοινωνικής και οικονομικής αξίας, μεταξύ άλλων από τη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας. Οι εν λόγω δραστηριότητες σχετίζονται επίσης με την ανάπτυξη, την παραγωγή, τη δημιουργία, τη διάδοση και τη διατήρηση προϊόντων και υπηρεσιών που ενσαρκώνουν πολιτιστικές, καλλιτεχνικές ή άλλες δημιουργικές εκφράσεις, καθώς και συναφείς λειτουργίες όπως η εκπαίδευση και η διαχείριση. Οι τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την αρχιτεκτονική, τα αρχαία, τις τέχνες, τις βιβλιοθήκες και τα μουσεία, την καλλιτεχνική χειροτεχνία, τα οπτικοακουστικά προϊόντα (όπως ταινίες, τηλεόραση, λογισμικό, βιντεοπαιχνίδια, πολυμέσα και ηχογραφήσεις μουσικών έργων), την υλική και την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, το σχέδιο, τους κλάδους υψηλού επιπέδου που βασίζονται στη δημιουργικότητα, τη μόδα, τα φεστιβάλ, τη μουσική, τη λογοτεχνία, τις παραστατικές τέχνες (συμπεριλαμβανομένων του θεάτρου και του χορού), τα βιβλία και τις εκδόσεις (εφημερίδες και περιοδικά), το ραδιόφωνο και τις εικαστικές τέχνες, καθώς και τη διαφήμιση.

⁽²⁷⁾ Οι σπουδές στον τομέα του πολιτισμού και της δημιουργικότητας στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια επικεντρώνονται κυρίως στο «δημιουργικό κομμάτι» και οι απόφοιτοι δεν είναι πάντοτε έτοιμοι να εισέλθουν στη σύγχρονη αγορά εργασίας, καθώς δεν διαθέτουν δεξιότητες που καλύπτουν διάφορους τομείς (επιχειρηματικότητα, ψηφιακή τεχνολογία και οικονομική διαχείριση). Όσον αφορά τα ΙΤΕ, η Ένωση υπολείπεται των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στις σπουδές επικοινωνίας και μέσωσ ενημέρωσης (ενώ τα πανεπιστήμια της Ένωσης έχουν καλύτερες επιδόσεις σε πιο παραδοσιακές σπουδές, όπως η τέχνη και το σχέδιο ή οι παραστατικές τέχνες).

- δεδομένου του σημαντικού ρόλου του πολιτισμού και της δημιουργικότητας για την οικονομική και την κοινωνική ανάπτυξη των πόλεων και των περιφερειών, καθώς και της ικανότητάς τους να συμβάλουν περαιτέρω στην αντιμετώπιση προβλημάτων σχετικών με τις ανισότητες στο σύνολο της Ευρώπης, το δυναμικό μιας ΚΓΚ για τους ΤΚΠΔ είναι μεγάλο.

Στις τρέχουσες προκλήσεις που συνδέονται με την ευρωπαϊκή απασχόληση, την οικονομική ανθεκτικότητα και την έξυπνη ανάπτυξη περιλαμβάνονται κοινωνικοοικονομικά θέματα, όπως η καταπολέμηση της ανεργίας (ιδίως της ανεργίας των νέων), η βελτίωση των δεξιοτήτων και των συνθηκών εργασίας, και η ανταπόκριση στον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

- Υπάρχει υψηλή συγκέντρωση στην αγορά: το 2013, περίπου το 50 % του συνολικού κύκλου εργασιών και της συνολικής προστιθέμενης αξίας στην Ένωση παρήχθη στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία και τη Γαλλία.
- Η παγκοσμιοποίηση, η ψηφιοποίηση και η τεχνολογική καινοτομία έχουν ισχυρό αντίκτυπο στις ευρωπαϊκές βιομηχανίες. Οι εξελίξεις αυτές έχουν μεταβάλει τον τρόπο με τον οποίο οι καλλιτέχνες παράγουν και διανέμουν τα έργα τους και σχετίζονται με το κοινό τους, τροποποιώντας τα παραδοσιακά επιχειρηματικά μοντέλα των ΤΚΠΔ, και έχουν αλλάξει ριζικά τις προσδοκίες και τη συμπεριφορά των καταναλωτών. Επιπλέον, η αυξανόμενη ισχύς των μη ευρωπαϊκών εταιρειών παραγωγής περιεχομένου είχε τεράστιο αντίκτυπο στην παραδοσιακή αλυσίδα αξίας.
- Οι δημιουργικές, πολιτιστικές και καλλιτεχνικές παραγωγές συχνά δυσκολεύονται να αποκομίσουν κέρδη από το έργο και τα προϊόντα τους, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται εξαιρετικά επισφαλείς τομείς εργασίας. Πρέπει να βρεθούν νέοι καινοτόμοι τρόποι στήριξης των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων οργανώσεων και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον δημιουργικό και πολιτιστικό τομέα.

Ο ρόλος της Ευρώπης ως παγκόσμιος παράγοντας περιλαμβάνει την ανάγκη να ενισχυθεί η διάδοση του ευρωπαϊκού πολιτιστικού περιεχομένου. Η Ευρώπη πρέπει να παραμείνει ανταγωνιστική στον παγκόσμιο ψηφιακό αγώνα για τη δημιουργία νέων τεχνολογιών (όπως τεχνητή νοημοσύνη, διαδίκτυο των αντικειμένων και αλυσίδα συστοιχιών) για τις οποίες οι ΤΚΠΔ είναι σημαντικοί παραγωγοί περιεχομένου, προϊόντων και υπηρεσιών. Επιπλέον, σε παγκόσμιο επίπεδο, οι ΤΚΠΔ (όπως το σχέδιο και η αρχιτεκτονική) συνεισφέρουν ενεργά στη βιώσιμη ανάπτυξη και προωθούν την πράσινη καινοτομία, ενώ το πολιτιστικό περιεχόμενο (λογοτεχνία, ταινίες και τέχνες) μπορεί, επιπλέον της εγγενούς αξίας του, να αυξήσει την ευαισθητοποίηση για τα οικολογικά προβλήματα και να επηρεάσει την κοινή γνώμη.

II. Συνάφεια και αντίκτυπος

Μια ΚΓΚ για τους ΤΚΠΔ –που θα εφαρμόζει μια ολιστική και ολοκληρωμένη προσέγγιση– θα συμβάλει στην αντιμετώπιση όλων των προκλήσεων που περιγράφονται στο τμήμα I. Η ΚΓΚ αυτή, η οποία θα καλύπτει σχεδόν όλους τους τομείς της ζωής, της κοινωνίας και της οικονομίας, είναι πιθανόν να έχει ιδιαίτερη σημασία από άποψη οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου, αποδεδειγμένα στρατηγικές ευκαιρίες για την οικονομική, τεχνολογική και κοινωνική καινοτομία. Είναι επίσης πιθανό να έχει καθοριστική σημασία προκειμένου τα ΙΤΕ στον τομέα των τεχνών να διαδραματίσουν πιο ενεργό ρόλο στην ανάπτυξη υβριδικών ικανοτήτων και επιχειρηματικής νοοτροπίας που να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες της βιομηχανίας.

Οι καινοτομίες με γνώμονα τον πολιτισμό και τη δημιουργικότητα προωθούν την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα είτε άμεσα, με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και θέσεων εργασίας, είτε έμμεσα, καθώς προσπορίζουν διατομεακά οφέλη στην ευρύτερη οικονομία, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής και αυξάνουν την ελκυστικότητα της Ευρώπης. Οι τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας (όπως η πολιτιστική κληρονομιά και οι τέχνες) θεωρούνται ολοένα και περισσότερο ως πηγές έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και θέσεων εργασίας. Σε αυτούς απασχολούνται ήδη πάνω από 12 εκατ. άτομα στην Ένωση, αριθμός που αντιπροσωπεύει πάνω από το 7,5 % του συνολικού απασχολούμενου δυναμικού στην Ένωση. Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί βασικό στοιχείο των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας και συμβάλλει σημαντικά στην ελκυστικότητα των περιφερειών, των πόλεων, των κωμοπόλεων και των αγροτικών περιοχών της Ευρώπης. Αποτελεί κινητήρια δύναμη για ιδιωτικές επενδύσεις, για την προσέλκυση ταλέντων, τη δημιουργία επιχειρήσεων και την άμεση και έμμεση δημιουργία θέσεων εργασίας.

Η συνεισφορά του πολιτισμού και της δημιουργικότητας στην καινοτομία προωθείται ολοένα και περισσότερο από μη τεχνολογικούς παράγοντες, όπως η δημιουργικότητα, το σχέδιο και νέες οργανωτικές διαδικασίες ή επιχειρηματικά μοντέλα. Ειδικότερα, οι τομείς με διακριτές αξιακές αλυσίδες (δηλ. μουσική, τέχνες, σχέδιο, μόδα, οπτικοακουστικός τομέας, βιντεοπαιχνίδια και αρχιτεκτονική) διαθέτουν ισχυρές ικανότητες καινοτομίας σε οικονομικούς όρους και είναι σε θέση να προωθήσουν την καινοτομία σε άλλους τομείς της οικονομίας.

Ο πολιτισμός και η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες έχουν άμεσο αντίκτυπο στην ευημερία των πολιτών και την κοινωνική ένταξη. Οι κλάδοι του πολιτισμού και της δημιουργικότητας βελτιώνουν τις κοινωνικές αξίες της ταυτότητας, της δημοκρατίας και της συμμετοχής στα κοινά ζητήματα. Ο πολιτισμός έχει εξαιρετικό δυναμικό να ενισχύσει το αίσθημα του ανήκειν στην Ευρώπη, όπου η πολυμορφία αποτελεί πλεονέκτημα. Αυτό έχει θεμελιώδη σημασία προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανθεκτικότητα, η κοινωνική πρόσβαση, η κοινωνιακή συνοχή, η καταπολέμηση της ρίζοσπαστικοποίησης και η ισότητα των φύλων, καθώς και για να υπάρξει η κατάλληλη ανταπόκριση στις πολιτικές αβεβαιότητες και στην ανάγκη ενότητας στην Ευρώπη.

Μια ΚΓΚ τους ΤΚΠΔ θα ενδυναμώσει τις ευκαιρίες δικτύωσης, τη συνεργασία, τη συνδημιουργία και τη μεταφορά τεχνογνωσίας μεταξύ της εκπαίδευσης, της έρευνας, των επιχειρήσεων, και των οργανισμών του δημοσίου και του τριτογενούς τομέα, εντός των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας και σε άλλους τομείς της κοινωνίας και της οικονομίας. Έχει τους εξής στόχους:

- να λειτουργήσει ως καταλύτης για πρωτοβουλίες από τη βάση προς την κορυφή και από την κορυφή προς τη βάση σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Θα αναπτύξει το αναγκαίο πλαίσιο προϋποθέσεων για τη δημιουργία και τη μεγέθυνση νέων επιχειρήσεων σε καινοτόμα οικοσυστήματα
- να παράσχει σε ερευνητές και σε σπουδαστές σε πολλούς τομείς σπουδών (όπως είναι οι τέχνες, οι ανθρωπιστικές επιστήμες, οι κοινωνικές επιστήμες, οι εφαρμοσμένες επιστήμες και οι σπουδές σχετικά με τις επιχειρήσεις), καθώς και στους επιχειρηματίες στους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργικότητας και σε άλλους τομείς, τις γνώσεις και τις δεξιότητες που χρειάζονται για να εξεύρουν καινοτόμους λύσεις και για να τις μετατρέψουν σε νέες πολιτιστικές, κοινωνιακές και επιχειρηματικές ευκαιρίες· και
- να επιτρέπει επίσης την περαιτέρω γόνιμη αλληλεπίδραση με άλλους οικονομικούς και βιομηχανικούς τομείς, ενεργώντας ως καταλύτης της καινοτομίας.

III. Συνέργειες και συμπληρωματικότητα με υφιστάμενες πρωτοβουλίες

Μια ΚΓΚ για τους ΤΚΠΔ πρόκειται να συμπληρώσει μια σειρά άλλων πρωτοβουλιών στο επίπεδο τόσο της Ένωσης όσο και των κρατών μελών. Οι κύριες συνέργειες που αναμένονται στο επίπεδο της Ένωσης παρουσιάζονται στο παρόν τμήμα.

Μια ΚΓΚ για τους ΤΚΠΔ αναμένεται να δημιουργήσει ισχυρές συνέργειες με συναφείς πρωτοβουλίες πολιτικής στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και ιδίως του πυλώνα II «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» με την ομάδα «Πολιτισμός, δημιουργικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς» και τους τομείς παρέμβασης σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά και τη δημοκρατία. Μια ΚΓΚ για τους ΤΚΠΔ μπορεί επίσης να προσφέρει πολύτιμες οριζόντιες εισροές σε διάφορες δραστηριότητες που θα υλοποιούνται στην ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα», ιδίως όσον αφορά τις τεχνολογίες μεταποίησης στις οποίες η ανάγκη δημιουργίας νέων προϊόντων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους ΤΚΠΔ. Επιπλέον, θα μπορούσε να συμπληρώσει αποτελεσματικά άλλα μέρη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», την παρέμβαση της υφιστάμενης ΕΠ Digital και τις δράσεις που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων της Ένωσης, όπως το πρόγραμμα InvestEU, το Erasmus+, το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» ή τα ταμεία της πολιτικής συνοχής.

Το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» θα έχει μεγάλη σημασία για τις δραστηριότητες της ΚΓΚ για τους ΤΚΠΔ. Το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» επιλέγει σκέλη και ειδικές προσκλήσεις που αντικατοπτρίζουν ορισμένες από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο τομέας του πολιτισμού και της δημιουργικότητας (όπως δεξιότητες και απασχόληση και επιχειρηματικά μοντέλα) και επιδιώκει την ανάπτυξη ισχυρών συνεργιών και συμπληρωματικότητας. Στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU και της περιορισμένης πρόσβασης σε χρηματοδότηση για τους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας, αναμένεται να δημιουργηθούν συνέργειες με τον χρηματοδοτικό μηχανισμό για την ενίσχυση των πολιτιστικών και δημιουργικών έργων χάρη στην παροχή ασφάλισης στους ενδιάμεσους χρηματοδοτικούς οργανισμούς.

Η πλατφόρμα στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (στρατηγική S3) για τον βιομηχανικό εκσυγχρονισμό έχει προσδιορίσει σειρά στρατηγικών έρευνας και καινοτομίας που επικεντρώνονται στους ΤΚΠΔ και διερευνούν νέες διασυνδέσεις μεταξύ των τοπικών πλεονεκτημάτων, των δυνατικών αγορών και των κοινωνιακών προκλήσεων με τη συμμετοχή μεγάλου φάσματος επιχειρηματικών παραγόντων. Συγκεκριμένα, η προώθηση νέων εταιρικών σχέσεων μεταξύ ερευνητικών οργανισμών, επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών αποτελεί σημαντικό ζήτημα για τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης, καθιστώντας αναγκαία τη δημιουργία νέων συνεργατικών πλατφορμών.

IV. Συμπέρασμα

Μια ΚΓΚ για τους ΤΚΠΔ είναι η πλέον κατάλληλη λύση για να αντιμετωπιστούν οι κύριες οικονομικές και κοινωνιακές προκλήσεις που αναφέρονται στο παρόν προσάρτημα. Η δημιουργικότητα αποτελεί βασικό μοχλό καινοτομίας. Μια ΚΓΚ για τους ΤΚΠΔ έχει την ικανότητα να αποδεσμεύσει το δυναμικό της καλλιτεχνικής πολιτιστικής δημιουργικότητας και να συμβάλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της βιωσιμότητας, της ευημερίας και της έξυπνης ανάπτυξης της Ευρώπης.

Προσάρτημα 2

Δελτίο σχετικά με την ΚΓΚ για τους τομείς και τα οικοσυστήματα των υδάτων, της θάλασσας και της ναυτιλίας (ΥΘΝ)

Το παρόν προσάρτημα παρουσιάζει μια επισκόπηση του πεδίου ΥΘΝ κατά την κατάρτιση του ΣΘΚ 2021-2027. Πριν από τη δρομολόγηση μιας ΚΓΚ για τα ΥΘΝ, η Επιτροπή διενεργεί ανάλυση που αποτυπώνει τις εξελίξεις ως προς τις επιστημονικές, τεχνολογικές και κοινωνικοοικονομικές τάσεις, και διασφαλίζει τα εξής:

- 1) την πλήρη ευθυγράμμιση με τον στρατηγικό σχεδιασμό του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»
- 2) την πλήρη ευθυγράμμιση με τα κριτήρια για τις ευρωπαϊκές συμπράξεις που ορίζονται στο παράρτημα III του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695 και
- 3) τη συνοχή με υφιστάμενες πρωτοβουλίες σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών συμπράξεων και αποστολών.

I. Η πρόκληση

Οι θάλασσες, οι ωκεανοί και τα εσωτερικά ύδατα διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην ανθρώπινη ζωή, υγεία και ευημερία, στην παροχή τροφίμων, στις κρίσιμες υπηρεσίες οικοσυστημάτων, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και σε άλλους πόρους, καθώς και στην κλιματική δυναμική και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Τα τελευταία 100 χρόνια, ασκείται μεγάλη πίεση στα οικοσυστήματα των γλυκών υδάτων και τα θαλάσσια οικοσυστήματα λόγω της υπερεκμετάλλευσης και της κακής διαχείρισης των φυσικών πόρων. Κατά συνέπεια, αποτελεί πρόκληση η δημιουργία μιας κυκλικής και βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας που θα αναπτύσσεται εντός των οικολογικών ορίων και θα βασίζεται στην αξιόπιστη διαθεσιμότητα υδάτων αποδεκτής ποσότητας και ποιότητας, καθώς και σε υγιή και λειτουργικά οικοσυστήματα γλυκών υδάτων και θαλάσσια οικοσυστήματα. Η πρόκληση αυτή περιλαμβάνει κυρίως τους εξής τομείς: 1) τη λειψυδρία, την ξηρασία και τις πλημμύρες· 2) την υποβάθμιση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και των οικοσυστημάτων γλυκών υδάτων· και 3) την κυκλική και βιώσιμη γαλάζια οικονομία.

1. Λειψυδρία, ξηρασία και πλημμύρες

Η συνεχιζόμενη κλιματική αλλαγή και η υπεράντληση των γλυκών υδάτων οδηγούν σε αύξηση της σοβαρότητας και της συχνότητας των φαινομένων λειψυδρίας και ξηρασίας. Χωρίς καινοτόμες μεθόδους και τεχνολογίες για τη συλλογή, την πρόβλεψη, την προετοιμασία και τη διάδοση πληροφοριών και λύσεων σχετικά με την ασφάλεια των υδατικών συστημάτων, τις πιθανές απειλές και τον μετριασμό των κινδύνων, η Ένωση είναι εκτεθειμένη σε σοβαρή οικονομική και κοινωνική βλάβη. Η λειψυδρία συνοδεύει την πίεση που ασκείται στους χερσαίους πόρους, η οποία οφείλεται στην ανάγκη να αυξηθούν η παραγωγή βιομάζας, η παγίδευση άνθρακα και οι περιοχές άγριας φύσης προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι απανθρακοποίησης και βιοποικιλότητας. Από την εκτίμηση επιπτώσεων της Επιτροπής ⁽²⁸⁾ προκύπτει ότι η μετατόπιση της παραγωγής πρωτεϊνών στην υδατοκαλλιέργεια χωρίς σίτιση και στην ολοκληρωμένη πολυτροφική υδατοκαλλιέργεια και την υδατοπονία, θα μπορούσε να ανακουφίσει την πίεση που ασκείται στους χερσαίους πόρους και τα γλυκά ύδατα.

2. Υποβάθμιση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και των οικοσυστημάτων γλυκών υδάτων

Τα παράκτια οικοσυστήματα, τα θαλάσσια οικοσυστήματα και τα οικοσυστήματα γλυκών υδάτων υφίστανται πιέσεις από την άμεση ανθρώπινη δραστηριότητα και την επιτάχυνση της κλιματικής αλλαγής. Προκαλείται ζημία που περιλαμβάνει την απώλεια βιοποικιλότητας, την εξάντληση των ιχθυοαποθεμάτων, τη ζημία στον βυθό της θάλασσας, μεταξύ άλλων από τη χρήση επιβλαβών αντικειμένων όπως τα αλιευτικά εργαλεία, την απόφραξη των ποταμών, την ευτροφική ρύπανση, και τη συσσώρευση θαλάσσιων απορριμμάτων, συμπεριλαμβανομένης μεγάλης ποσότητας αλιευτικών εργαλείων και μικροπλαστικών που απορρίπτονται στους ωκεανούς. Η κακή οικολογική υγεία δεν θέτει μόνο σε κίνδυνο τους στόχους βιοποικιλότητας, αλλά βλάπτει και τις κοινότητες και τις επιχειρήσεις που εξαρτώνται από τα καθαρά ύδατα και τα υγιή οικοσυστήματα. Η παγκόσμια αγορά αγαθών και υπηρεσιών για τη μέτρηση και τον μετριασμό της υποβάθμισης αυτής αυξάνεται και είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστική. Η καινοτομία για την ενίσχυση, την αποκατάσταση και την ανάκτηση του κεφαλαίου θαλάσσιων, παράκτιων και γλυκών υδάτων και η καινοτομία για βιώσιμα αλιευτικά εργαλεία και μεθόδους είναι κείριας σημασίας για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Ένωσης και τη στήριξη της απασχόλησης και της ανάπτυξης σε ολόκληρη την Ένωση.

⁽²⁸⁾ Εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, με τίτλο «Ενίσχυση της κλιματικής φιλοδοξίας της Ευρώπης για το 2030. Επενδύουμε σε ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον προς όφελος των πολιτών μας».

3. Κυκλική και βιώσιμη γαλαζία οικονομία

Η πορεία προς μια κυκλική οικονομία δεν διασφαλίζει μόνο την ανθρώπινη υγεία και την αποδοτική χρήση των πόρων, αλλά αποτελεί επίσης κινητήρια δύναμη για βιώσιμη ανάπτυξη. Η προγραμματισμένη πρωτοφανής ανάπτυξη της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας και άλλων καινοτόμων τεχνολογιών ωκεάνιας ενέργειας, οι οποίες δεν πρέπει να υπονομεύουν την προστασία του περιβάλλοντος, προσφέρουν ευκαιρίες τόσο για την ενίσχυση της βιοποικιλότητας (π.χ. πυθμένες με στρείδια και τεχνητοί ύφαλοι) όσο και για νέες δραστηριότητες που αξιοποιούν τον χώρο και την ανανεώσιμη ηλεκτρική ενέργεια, όπως η υδατοκαλλιέργεια και η παραγωγή υδρογόνου με ηλεκτρόλυση. Η υδατοκαλλιέργεια χωρίς σίτιση παρέχει τη δυνατότητα ανακύκλωσης πλεονάζοντων θρεπτικών συστατικών που σε διαφορετική περίπτωση θα προκαλούσαν ευτροφισμό. Οι νέοι στόχοι για τη μείωση των εκπομπών και τα ανανεώσιμα καύσιμα στις θαλάσσιες μεταφορές καθιστούν αναγκαία την καινοτομία στους τομείς της πρόωσης και της εφοδιαστικής. Με την επαναχρησιμοποίηση των λυμάτων προλαμβάνονται ελλείψεις που ενδέχεται να επιδεινωθούν λόγω της κλιματικής αλλαγής.

II. Συνάφεια και αντίκτυπος

Μια ΚΓΚ για τα ΥΘΝ –που θα εφαρμόζει μια ολιστική και ολοκληρωμένη προσέγγιση– θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που αναφέρονται στο τμήμα I. Το εν λόγω πεδίο χαρακτηρίζεται από σχετικά ισχυρή βάση γνώσεων και υψηλό δυναμικό αγοράς. Τα τελευταία 15 χρόνια, οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν εκπονήσει περισσότερες ερευνητικές μελέτες στον τομέα της υδρολογίας και της υδροτεχνολογίας από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και τον υπόλοιπο κόσμο. Επιπλέον, η Ένωση, μαζί με την Κίνα και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, είναι μία από τις κορυφαίες θαλάσσιες οικονομίες. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του 2018, οι καθιερωμένοι τομείς της γαλαζίας οικονομίας απασχολούσαν πάνω από πέντε εκατομμύρια άτομα στην Ένωση, δημιούργησαν κύκλο εργασιών 750 δισεκατομμυρίων EUR και ακαθάριστη προστιθέμενη αξία 218 δισεκατομμυρίων EUR. Ωστόσο, υπάρχει σαφής κατακερματισμός των προσπάθειών και αποσύνδεση μεταξύ των δραστηριοτήτων εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας. Για παράδειγμα, το ποσοστό των υδρολογικών οργανισμών έρευνας και ανάπτυξης που συνεργάζονται αποτελεσματικά με βιομηχανίες ή επιχειρήσεις είναι κάτω από 20 %.

Οι νεοεμφανιζόμενοι τομείς καινοτομίας (όπως οι βιοτεχνολογίες και η υπεράκτια παραγωγή ενέργειας) ανοίγουν νέες ευκαιρίες στην αγορά για νέες τεχνολογίες και νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες και θέσεις εργασίας υψηλής ειδίκευσης. Για τους εν λόγω τομείς και για την τεχνολογική μετάβαση των πιο παραδοσιακών τομέων που σχετίζονται με τη θάλασσα θα χρειαστούν διεπιστημονικές προσεγγίσεις και νέα είδη εκπαίδευσης που θα υπερβαίνουν τα όρια μεταξύ επιστημονικών κλάδων. Συγκεκριμένα, τα ακαδημαϊκά προγράμματα έχουν την τάση να καλύπτουν αρκετά ευρύ πεδίο, ενώ οι εν λόγω τομείς χρειάζονται ειδικές γνώσεις και δεξιότητες. Επιπλέον, τα προγράμματα σπουδών σε τομείς όπως η μηχανική, ο πολεοδομικός σχεδιασμός και η αρχιτεκτονική δεν καλύπτουν επαρκώς ζητήματα που σχετίζονται με την οικολογία, τη θαλάσσια μηχανική και τη διαχείριση των υδάτων.

Η δημιουργία ΚΓΚ για τα ΥΘΝ έχει ως στόχο να συμβάλει πραγματικά στην ενίσχυση των οικοσυστημάτων καινοτομίας και στην τόνωση της συνεργασίας στο σύνολο του τριγώνου της γνώσης, προκειμένου να επιταχυνθεί η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και προσεγγίσεων και να προωθηθεί η ανάπτυξη πιο βιώσιμων προϊόντων και μεθόδων, ιδίως όσον αφορά τα αλιευτικά εργαλεία. Η δημιουργία μιας πανευρωπαϊκής πολυεπιστημονικής κοινότητας εταιρών του τριγώνου της γνώσης θα συμβάλει στην προώθηση του οράματος της γαλαζίας οικονομίας και στην ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής επιστήμης και τεχνολογίας στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας. Η κοινότητα αυτή θα συμβάλει στην εισαγωγή καινοτόμων έργων γαλαζίας επιστήμης και τεχνολογίας στην αγορά, τα οποία θα προσφέρουν λύσεις σε επείγουσες πρακτικές προκλήσεις βιωσιμότητας και θα συμβάλλουν σε μια «οικοσυστημική γαλαζία οικονομία», όχι μόνο σε ευρωπαϊκό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Μια ΚΓΚ για τα ΥΘΝ θα οδηγήσει σε καλύτερη διαχείριση των ανθρώπινων αλληλεπιδράσεων με τα υδάτινα και τα θαλάσσια οικοσυστήματα που συμβάλλουν άμεσα σε μια βιώσιμη γαλαζία οικονομία η οποία αναπτύσσεται εντός των οικολογικών ορίων, ιδίως με τη διασφάλιση της βιώσιμης διαχείρισης των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

III. Συνέργειες και συμπληρωματικότητα με υφιστάμενες πρωτοβουλίες

Η ΚΓΚ για τα ΥΘΝ δημιουργεί τις ισχυρότερες δυνατές συνέργειες με σχετικές πρωτοβουλίες πολιτικής της Ένωσης, καθώς και στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», και βρίσκεται σε αλληλεπίδραση, σε διεθνές επίπεδο, με τις σχετικές πρωτοβουλίες των Ηνωμένων Εθνών και τους ΣΒΑ, ιδίως τον ΣΒΑ 6 «Καθαρό νερό και αποχέτευση», τον ΣΒΑ 11 «Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες», τον ΣΒΑ 13 «Δράση για το κλίμα» και τον ΣΒΑ 14 «Ζωή στο νερό».

Η ΚΓΚ για τα ΥΘΝ ευθυγραμμίζεται με τις προτεραιότητες που καθορίζονται στην οδηγία (ΕΕ) 2020/2184 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁹⁾, στην οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁰⁾, στην οδηγία 2014/89/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³¹⁾, στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³²⁾, στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 10ης Οκτωβρίου 2007, σχετικά με μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και στις σχετικές διεθνείς δεσμεύσεις. Η ΚΓΚ για τα ΥΘΝ συμβάλλει επίσης στις προτεραιότητες που καθορίζονται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, και συγκεκριμένα στη στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο», στο «σχέδιο δράσης μηδενικής ρύπανσης για τον αέρα, το νερό και το έδαφος», στις «πρωτοβουλίες για την αύξηση και την καλύτερη διαχείριση της μεταφορικής ικανότητας των εσωτερικών πλωτών οδών», και στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030.

Ορισμένες περιφερειακές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης (S3) έχουν προσδιορίσει σειρά στρατηγικών έρευνας και καινοτομίας που επικεντρώνονται στους κλάδους της θάλασσας και των υδάτων και διερευνούν νέες διασυνδέσεις μεταξύ των τοπικών πλεονεκτημάτων, των δυναμικών αγορών και των κοινωνικών προκλήσεων με τη συμμετοχή μεγάλου φάσματος επιχειρηματικών παραγόντων.

Πρέπει να εξασφαλίζεται ισχυρή συμπληρωματικότητα με τα σκέλη του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και να αποφεύγονται οι επικαλύψεις, ιδίως με:

- 1) την πιθανή αποστολή για «υγιείς ωκεανούς, θάλασσες, παράκτια και εσωτερικά ύδατα»·
- 2) τις σχετικές ευρωπαϊκές συμπράξεις, και συγκεκριμένα τις συμπράξεις «Κλιματικά ουδέτερη, βιώσιμη και παραγωγική γαλάζια οικονομία», «Διάσωση της βιοποικιλότητας για τη διαφύλαξη της ζωής στη Γη», «Water4All», «Μετάβαση στην καθαρή ενέργεια», «Πρόωθηση της αστικής μετάβασης», «Συστήματα τροφίμων» και «Έρευνα και καινοτομία στην περιοχή της Μεσογείου» (Ορίζων 2020)·
- 3) όλες τις ομάδες του πυλώνα II «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα»·
- 4) ερευνητικές υποδομές· και
- 5) το ΕΣΚ.

Πρέπει επίσης να εξασφαλίζεται ισχυρή συμπληρωματικότητα με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και την πλατφόρμα BlueInvest για την υιοθέτηση υποσχόμενων καινοτομιών και να αποφεύγονται οι επικαλύψεις.

IV. Συμπέρασμα

Μια ΚΓΚ για τα ΥΘΝ είναι η πλέον κατάλληλη λύση για να αντιμετωπιστούν οι κύριες οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνιακές προκλήσεις που αναφέρονται στο παρόν προσάρτημα. Η εν λόγω ΚΓΚ είναι απαραίτητη ιδίως για την ενίσχυση των οικοσυστημάτων καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που σχετίζονται με τα ύδατα, για την κατάρτιση της επόμενης γενιάς φορέων καινοτομίας και επιχειρηματιών, και για την εξεύρεση και υποστήριξη καινοτόμων λύσεων για τις εν λόγω προκλήσεις.

Η ΚΓΚ για τα ΥΘΝ:

- 1) μειώνει τον κατακερματισμό στους τομείς των υδάτων, της θάλασσας και της ναυτιλίας όσον αφορά την καινοτομία, ενισχύοντας τη δημιουργία οικοσυστημάτων καινοτομίας που θα συνδέσουν τους παράγοντες και τα δίκτυα μεταξύ τομέων και κλάδων σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·
- 2) προωθεί μια ολοκληρωμένη και πολυεπιστημονική προσέγγιση μέσω της συνεργασίας μεταξύ ΙΤΕ, ερευνητικών οργανισμών, καινοτόμων επιχειρήσεων, οργανισμών του δημόσιου και του τριτογενούς τομέα, εντός των τομέων της γαλάζιας οικονομίας, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Ένωσης για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση·
- 3) συνδέει τους φορείς και τα δίκτυα μεταξύ των τομέων και των κλάδων σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, προσδιορίζοντας ειδικότερα τη σχετική στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης (S3) και άλλες περιφερειακές στρατηγικές που περιλαμβάνουν τους τομείς της γαλάζιας οικονομίας·
- 4) εκπαιδεύει και αναπτύσσει την επόμενη γενιά φορέων καινοτομίας και επιχειρηματιών στους τομείς της γαλάζιας οικονομίας εξοπλίζοντάς τους με τις απαραίτητες επιχειρηματικές και τεχνολογικές δεξιότητες που απαιτούνται για μια βιώσιμη και ανταγωνιστική ανάπτυξη·

⁽²⁹⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2020/2184 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης (ΕΕ L 435 της 23.12.2020, σ. 1).

⁽³⁰⁾ Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική) (ΕΕ L 164 της 25.6.2008, σ. 19).

⁽³¹⁾ Οδηγία 2014/89/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, περί θεώσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό (ΕΕ L 257 της 28.8.2014, σ. 135).

⁽³²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την κοινή αλιευτική πολιτική, την τροποποίηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1954/2003 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 και (ΕΚ) αριθ. 639/2004 και της απόφασης 2004/585/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 22).

- 5) συμβάλλει στην ανάπτυξη του κατάλληλου πλαισίου προϋποθέσεων ώστε οι ιδέες να μετατρέπονται σε νέες τεχνολογικές εξελίξεις και σε κοινωνικές καινοτομίες, καθώς και στη διείδυσή τους στην αγορά με σκοπό να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής και να ωφελήσουν τους πολίτες της Ένωσης·
 - 6) δημιουργεί συνέργειες με άλλες ευρωπαϊκές συμπράξεις, αποστολές, το ΕΣΚ, την ΕΤΕπ και την πλατφόρμα BlueInvest, με σκοπό την κλιμάκωση των καινοτομιών, την εξασφάλιση δυνατοτήτων βιώσιμης ευημερίας για άλλους τομείς και την αύξηση της διείδυσης καινοτόμων λύσεων στην αγορά και της αποδοχής τους από την κοινωνία· και
 - 7) ενισχύει τη θέση της Ένωσης ως παγκόσμιου παράγοντα στην επιστήμη των ωκεανών, στη διαχείριση των εσωτερικών υδάτων και στην προστασία και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων.
-